

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr / /

Rady Miejskiej w Rabce-Zdroju

z dnia2016 roku

***Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-
przestrzennych gminy Rabka-Zdrój wraz ze
wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru
rewitalizacji***

Rabka-Zdrój, luty 2016

Spis treści

1	Wstęp.....	5
2	Charakterystyka gminy	6
2.1	Zjawiska społeczne.....	7
2.2	Zjawiska gospodarcze.....	14
2.3	Zjawiska środowiskowe.....	16
2.4	Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne	16
2.5	Zjawiska techniczne.....	18
3	Metodologia wyboru obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.....	20
4	Uwarunkowania społeczne, przestrzenne, gospodarcze i infrastrukturalne gminy.....	24
4.1	Diagnoza zjawisk społecznych	24
4.1.1	Czynniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym	24
4.1.2	Czynniki bezpieczeństwa	31
4.1.3	Czynniki demograficzne	34
4.1.4	Aktywność mieszkańców	34
4.2	Diagnoza zjawisk techniczno-środowiskowych	41
4.2.1	Czynniki gospodarcze	41
4.2.2	Czynniki przestrzenne	42
4.2.3	Czynniki techniczno-środowiskowe	43
4.3	Wybór obszarów zdegradowanych wraz z uzasadnieniem.....	47
5	Wskazanie obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem.....	49
5.1	Podobszar 1: Rabka-Zdrój - Centrum	49
5.2	Podobszar2: Chabówka – stacja kolejowa	52
5.3	Podobszar 3: Ponice – szkoła	53
5.4	Podobszar 4: Rdzawka – szkoła.....	55

Spis tabel

Tabela 1. Porównanie wskaźników charakteryzujących analizowane zjawiska w 2014 r.	19
Tabela 2. Jednostki urbanistyczne zgodne z podziałem Rabki-Zdroju na okręgi wyborcze	20
Tabela 3. Wskaźniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym	28
Tabela 4. Wskaźniki z zakresu bezpieczeństwa	36
Tabela 5. Wskaźniki z zakresu czynników demograficznych	40
Tabela 6. Wskaźnik z zakresu aktywności mieszkańców	40
Tabela 7. Wskaźnik z zakresu zjawisk techniczno-środowiskowych	46
Tabela 8. Wartości wskaźnika sum standaryzowanych dla zjawisk społecznych	47
Tabela 9. Wartości wskaźnika degradacji	47
Tabela 10. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Rabka-Zdrój - Centrum	50
Tabela 11. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Chabówka	52
Tabela 12. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Ponice	53
Tabela 13. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Rdzawka	55

Spis wykresów

Wykres 1. Piramida wieku w 2014 r.	7
Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego: gmina, powiat, województwo	8
Wykres 3. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności: gmina, powiat, województwo	9
Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych: gmina, powiat, województwo ..	10
Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych: gmina, powiat, województwo ..	11
Wykres 6. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca: gmina, powiat, województwo	12
Wykres 7. Zasięg korzystania z pomocy społecznej	12
Wykres 8. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku: gmina, powiat, województwo	13
Wykres 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności: gmina, powiat, województwo ..	14
Wykres 10. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób prawnych na jednego mieszkańca: gmina, powiat, województwo	16
Wykres 11. Udział korzystających ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności: gmina, powiat, województwo	17
Wykres 12. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym	25
Wykres 13. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	25
Wykres 14. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców	26
Wykres 15. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	26
Wykres 16. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym	27
Wykres 17. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	32
Wykres 18. Liczba kradzieży i rozbojów na 100 mieszkańców	32
Wykres 19. Liczba kolizji drogowych na 100 mieszkańców	33
Wykres 20. Liczba przyjętych zgłoszeń przez Straż Miejską na 100 mieszkańców	33
Wykres 21. Liczba ujawnionych wykroczeń na 100 mieszkańców	34
Wykres 22. Wskaźnik obciążenia demograficznego	34
Wykres 23. Liczba NGO wg rejestru powiatowego na 1 000 mieszkańców w 2014 roku	35
Wykres 24. Dostępność infrastruktury komunalnej	42

Spis rysunków

Rysunek 1. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu w 2014 roku	6
Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2014 roku	8
Rysunek 3. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2014 roku	9

Rysunek 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku	13
Rysunek 5. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych w 2014 roku.....	15
Rysunek 6. Udział osób korzystających z wodociągu w ogóle ludności w 2014 roku	17
Rysunek 7. Jednostki urbanistyczne zgodne z podziałem gminy Rabka-Zdrój na okręgi wyborcze	21
Rysunek 8. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysiąc ludności w 2014 r.	41
Rysunek 9. Procent pokrycia planami miejscowymi w 2014 roku	43
Rysunek 10. Stężenie pyłu zawieszonego PM10 – kryterium ochrony zdrowia.....	44
Rysunek 11. Stężenie pyłu zawieszonego PM2,5 – kryterium ochrony zdrowia.....	44
Rysunek 12. Liczba zabytków na 1 km ² w 2014 roku	45
Rysunek 13. Obszary zdegradowane w gminie Rabka-Zdrój	48
Rysunek 14. Podobszar rewitalizacji <i>Rabka - Centrum</i> z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru	51
Rysunek 15. Podobszar rewitalizacji <i>Chabówka – stacja kolejowa</i> z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru.....	53
Rysunek 16. Podobszar rewitalizacji <i>Ponice – szkoła</i> z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru	54
Rysunek 17. Podobszar rewitalizacji <i>Rdzawka – szkoła</i> z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru	56

1 WSTĘP

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza - wywołane procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej - spowodowały szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach jednostek samorządu, takich jak degradacja tkanki materialnej oraz narastające problemy w sferze społeczno-gospodarczej. W takiej sytuacji szczególnego znaczenia zaczęło nabierać **planowanie oraz realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych**, obejmujących sferę przestrzenną, społeczną, gospodarczą, środowiskową i kulturową, a tym samym odpowiadających na indywidualny zestaw zidentyfikowanych problemów danego obszaru.

Na potrzeby projektowania i wdrażania interwencji w ramach procesu rewitalizacji, współfinansowanych środkami Unii Europejskiej, rewitalizację należy rozumieć jako: **wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.**

Udział w takim procesie jest ważny dla wielu osób i podmiotów z obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi – w tym dla samorządu gminy, mieszkańców tego miejsca, organizacji społecznych, przedsiębiorców, zaś w szczególności wszystkich grup społecznych zagrożonych kryzysem na obszarze objętym procesami rewitalizacyjnymi.

Opracowanie *Diagnozy zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Rabka-Zdrój wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* inicjuje działania związane z rewitalizacją gminy Rabka-Zdrój. Celem *Diagnozy* jest wskazanie, za pomocą zobiektywizowanych metod i wskaźników, tej części gminy Rabka-Zdrój, która charakteryzuje się szczególnie intensywną koncentracją szeregu niekorzystnych zjawisk. **Analiza zagadnień społecznych**, a w drugiej kolejności także **gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, techniczno-budowlanych** pozwoliła dokonać pełnej diagnozy problemów i zagrożeń, **wskazać obszary o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, a w konsekwencji wyznaczyć obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji.**

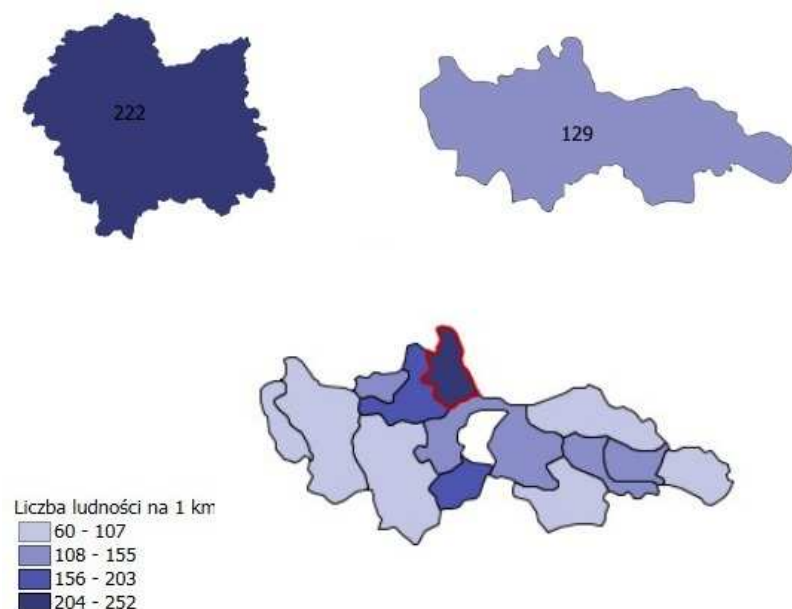
Diagnoza została opracowana zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (Dziennik Ustaw 2015 Poz. 1777 tom 1) oraz *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* opracowanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju (MIR/H 2014-2020/20(01)/07/2015) w lipcu 2015 roku.

2 CHARAKTERYSTYKA GMINY

Na potrzeby *Gminnego Programu Rewitalizacji* (GPR) charakterystyka gminy Rabka-Zdrój została przygotowana w sześcioletnim horyzoncie czasowym, dla lat 2009 – 2014. Ponadto, w celu lepszego zobrazowania zjawisk tło analiz stanowią analogiczne wskaźniki dla powiatu nowotarskiego oraz województwa małopolskiego, w tym samym okresie. Charakterystyka gminy składa się z analizy pięciu obszarów wyróżnionych zgodnie z definicją zawartą w *Ustawie z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji i Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* przygotowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Obejmują one kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe.

Gmina miejsko-wiejska Rabka-Zdrój położona jest we północnej części powiatu nowotarskiego. Otoczona jest masywami górskimi - od południowego – wschodu Gorcami, zaś od północy Beskidem Wyspowym (pasmo Lubonia Wielkiego). Przez gminę mającą powierzchnię 69 km² przebiegają trzy drogi krajowe DK7, DK28 i DK47. Czas połączenia drogowego z Krakowem wynosi ok. 59 minut zaś z Nowym Targiem ok. 21 minut¹. Od 1967 roku Rabka-Zdrój posiada status uzdrowiska górskiego o sześciu profilach leczniczych (choroby górnych dróg oddechowych, ortopedyczno-urazowe, dolnych dróg oddechowych, kardiologiczne i nadciśnienie, skóry, cukrzyca). Rabkę-Zdrój zamieszkuje obecnie 17,4 tys. mieszkańców, a ich liczba spada od 2010 roku. Ponieważ niecałe 25% ludności to osoby zamieszkałe na terenach wiejskich, w dalszej analizie gmina będzie rozpatrywana bez podziału na miasto i obszar wiejski. Zmniejszająca się liczba ludności miała wpływ na malejącą gęstość zaludnienia, która w ostatnim roku wynosiła 252 osoby na km².

Rysunek 1. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu w 2014 roku

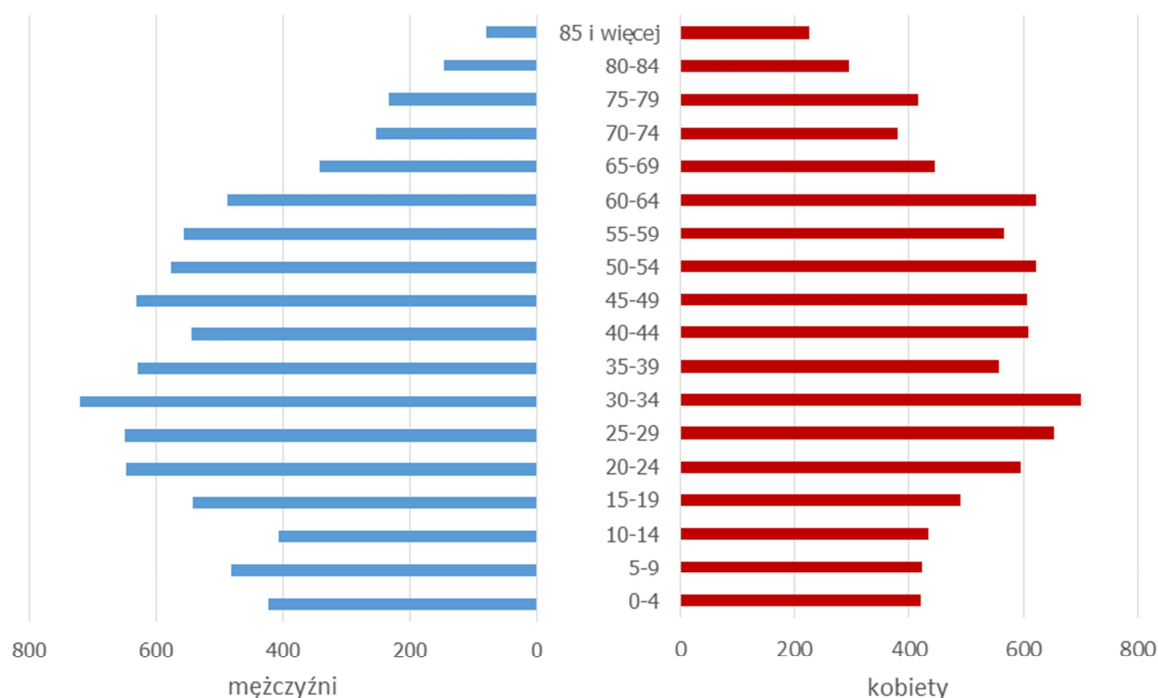

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

¹ Na podstawie Bazy Informacji Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

W gminie Rabka-Zdrój liczba kobiet przeważała nad liczbą mężczyzn (108 kobiet na 100 mężczyzn). Zmiany demograficzne mające miejsce w całym kraju można było również zauważyć w gminie Rabka-Zdrój; wykres przedstawiający piramidę wieku zwraca uwagę na niekorzystne jej zężenie się w dolnej części, co jest związane z systematycznie malejącym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym - w roku 2009 było to 17,5%, a w roku 2014 wzrosło do 19,8% (proces ten przebiega mniej dynamicznie niż w całym województwie). Na uwagę zasługują również fakt, że liczba kobiet w wieku 85 lat i więcej prawie 3-krotnie przewyższa liczbę mężczyzn.

Wykres 1. Piramida wieku w 2014 r.

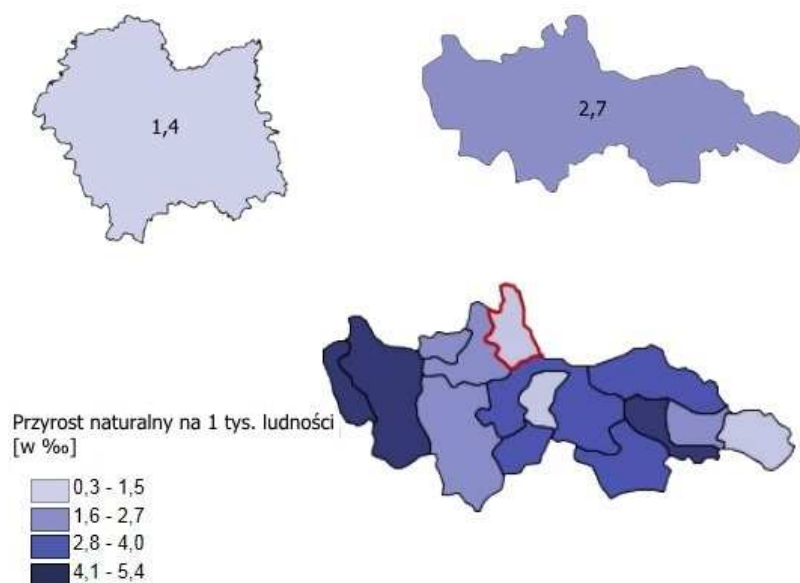
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.1 Zjawiska społeczne

Najbardziej istotnym w kontekście GPR zgodnie z *Ustawą o rewitalizacji* i ministerialnymi wytycznymi są zjawiska społeczne, a w szczególności takie kwestie jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego oraz niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto do obszaru społecznego zostały przypisane również zagadnienia z zakresu demografii. Poniżej zaprezentowano syntetyczny przegląd podstawowych danych:

- W przeciwieństwie do województwa małopolskiego i powiatu nowotarskiego, w gminie Rabka-Zdrój w ostatnich latach liczba mieszkańców systematycznie malała. Ma to związek z malejącym przyrostem naturalnym (w 2013 ujemny), którego wartość w latach 2009-2014 była niższa od wartości tego wskaźnika dla Małopolski i powiatu nowotarskiego. W 2013 roku wartości te wynosiły odpowiednio: minus 0,4‰ dla gminy i 2,3‰ dla powiatu, natomiast w 2014 roku 1,0‰ i 2,7‰.

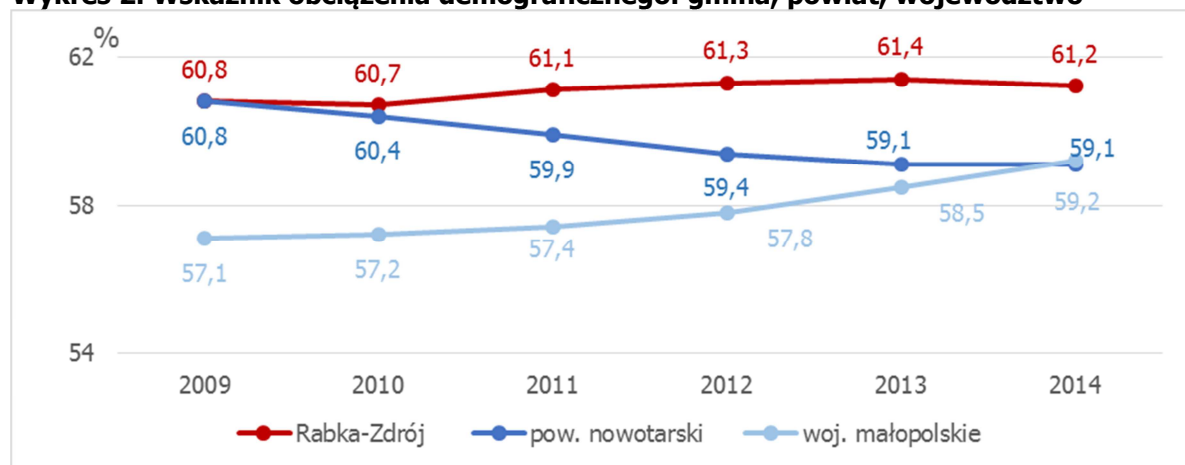
Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Odwrotnie niż w powiecie, w gminie w latach 2010-2013 odnotowano wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego, czyli liczby osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W przypadku Małopolski wskaźnik ten systematycznie wzrastał. Wartość wskaźnika obciążenia demograficznego dla gminy Rabka-Zdrój w całym analizowanym okresie była wyższa od jednostek referencyjnych.

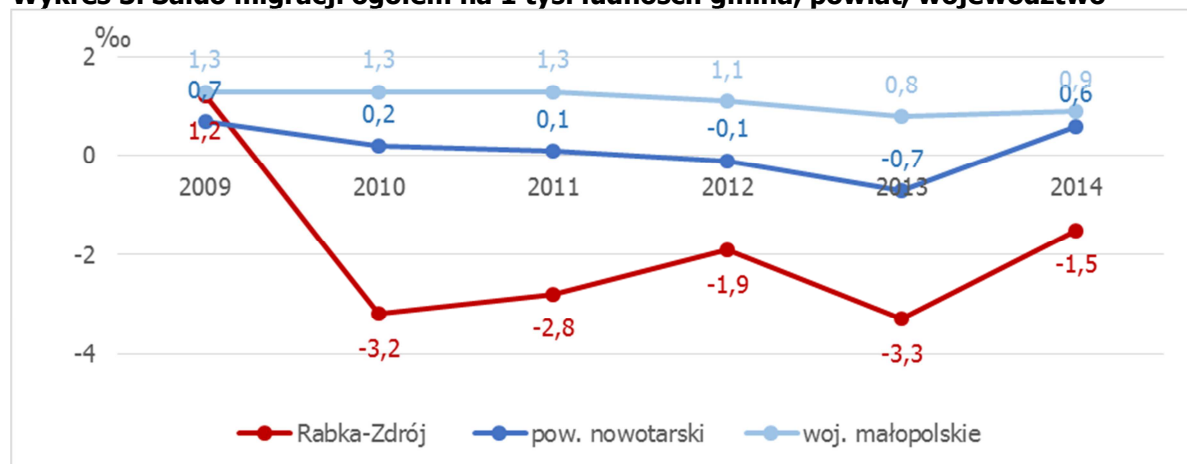
Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W latach 2010-2014 saldo migracji, czyli różnica pomiędzy liczbą osób przyjeżdżających i wyjeżdżających na stałe z Rabki-Zdroju, przyjmowało wartości ujemne (maksimum w 2012 roku). Oznacza to dominującą tendencję odpływu ludności z gminy, gdy w tym samym czasie w Małopolsce przeważał napływ osób.

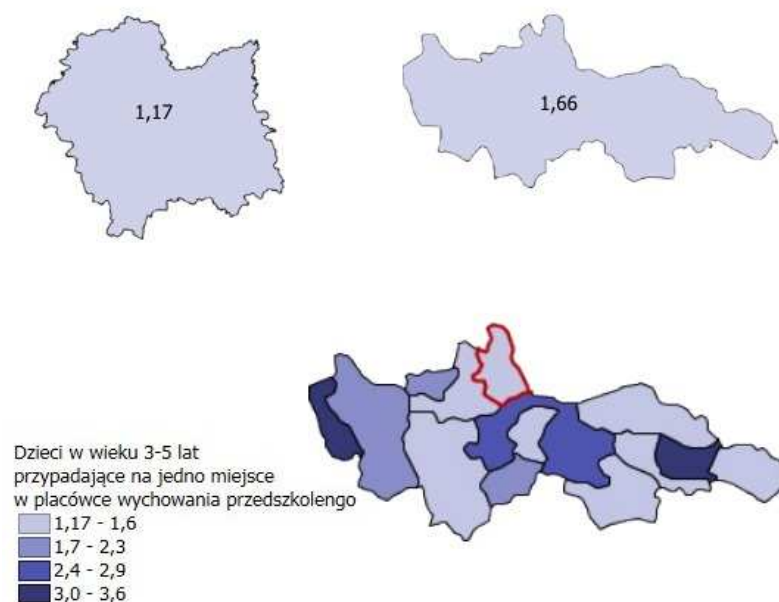
Wykres 3. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Na obszarze gminy funkcjonuje obecnie 15 placówek wychowania przedszkolnego: 6 przedszkoli, 4 punkty przedszkolne i 5 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. W porównaniu z rokiem 2013 liczba punktów przedszkolnych wzrosła, a przedszkoli spadła o jedną placówkę.
- Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego od roku 2011 spadała. W 2014 roku wyniosła 1,27 na jedno miejsce i była najkorzystniejsza w porównaniu do poprzednich lat, wskaźnik ten był korzystniejszy niż w powiecie i nieznacznie gorszy od sytuacji województwie.

Rysunek 3. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2014 roku

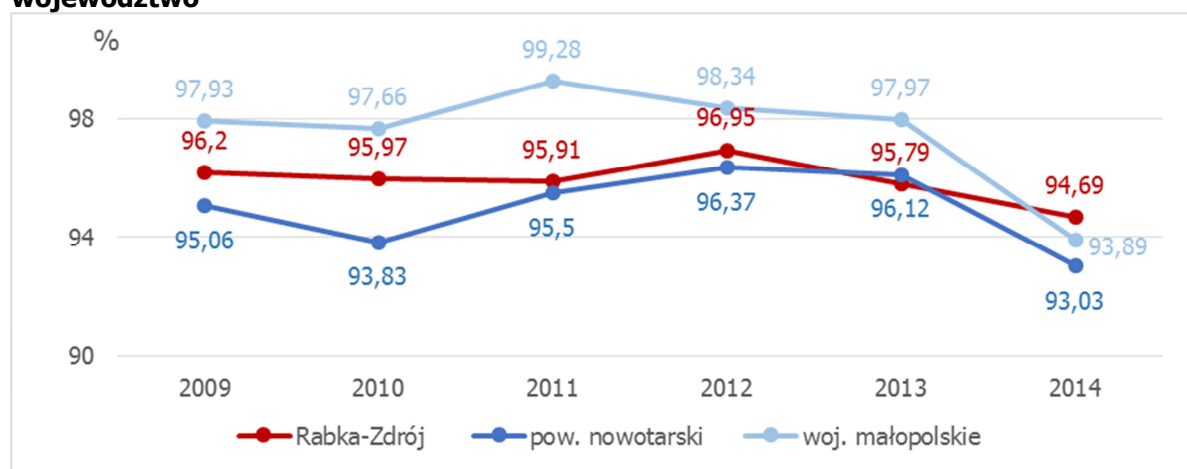

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W latach 2009-2013 liczba szkół podstawowych w gminie Rabka-Zdrój utrzymywała się na stałym poziomie 8 placówek, aby w 2014 roku powiększyć się o jedną placówkę. W tym samym okresie liczba szkół w województwie wahała się, a w powiecie spadła w 2012 roku (w następnych latach bez zmian).

- W 2012 roku do użytku uczniów szkół podstawowych przeznaczone było 116 komputerów, z czego 111 komputerów z dostępem do Internetu. Na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało średnio 9,15 ucznia, czyli o 0,07 mniej w porównaniu do Małopolski i 1,10 więcej niż w powiecie.
- W 2014 roku współczynnik skolaryzacji brutto² dla szkół podstawowych wyniósł 94,69% i spadł o 1,10 punktu procentowego w porównaniu z rokiem poprzednim. W tym czasie spadek odnotowano również w porównywanych jednostkach terytorialnych i wynosił on odpowiednio 4,08 punktu procentowego dla Małopolski i 3,09 punktu procentowego dla powiatu. W okresie od 2009 do 2014 roku współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w gminie Rabka-Zdrój przyjmował wartości niższe niż w województwie a w 2013 roku również niż powiecie.

Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych: gmina, powiat, województwo

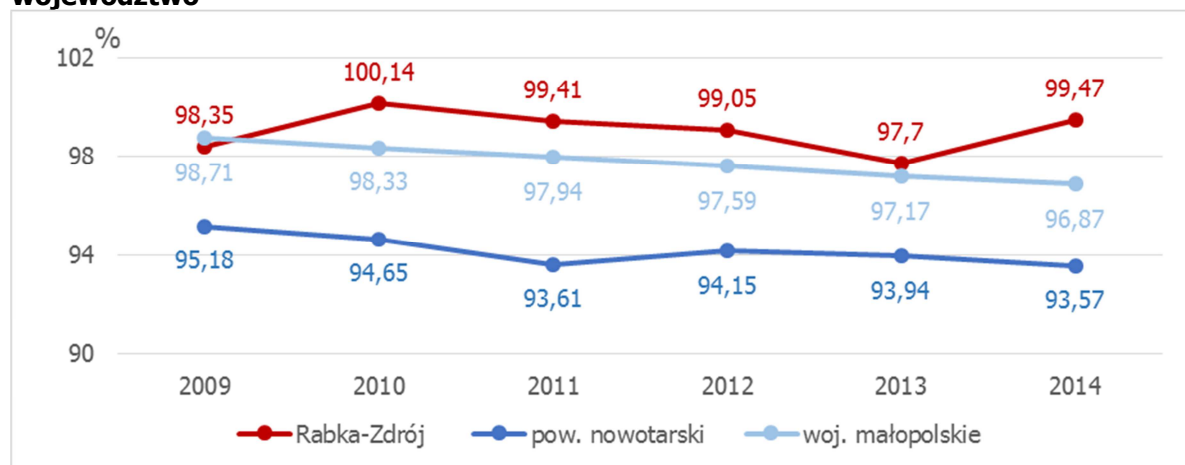
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Średni wynik sprawdzianu w szkołach podstawowych w gminie Rabka-Zdrój w 2014 roku wyniósł 66%, a w 2013 roku 61,1%. W obu przypadkach wyniki te były wyższe niż średni procentowy wynik dla powiatu, ale niższe niż w województwie małopolskim.
- W latach 2009-2013 liczba szkół gimnazjalnych w gminie Rabka-Zdrój utrzymywała się na stałym poziomie 7 placówek, aby w 2014 roku powiększyć się o jedną placówkę, natomiast w Małopolsce oraz powiecie nowotarskim w tym okresie odnotowano wzrost liczby szkół tego typu.
- W 2012 roku do użytku uczniów szkół gimnazjalnych przeznaczonych było 35 komputerów, wszystkie z dostępem do Internetu. Na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało prawie 18 uczniów, czyli o blisko 8 osób więcej w porównaniu ze średnią dla Małopolski i około 9 uczniów więcej niż w powiecie.
- W 2014 roku współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych wyniósł 99,47% i wzrósł o 1,77 punktu procentowego w stosunku do roku poprzedniego. Spadek o niecały punkt procentowy odnotowano natomiast w porównywanych jednostkach terytorialnych. W latach 2010-2014 współczynnik skolaryzacji brutto

² Udział wszystkich osób uczących się na danym poziomie do ogółu osób będących w wieku przypisanym temu poziomowi kształcenia

dla szkół gimnazjalnych w gminie Rabka-Zdrój przyjmował wyższe wartości niż w województwie i powiecie.

Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych: gmina, powiat, województwo

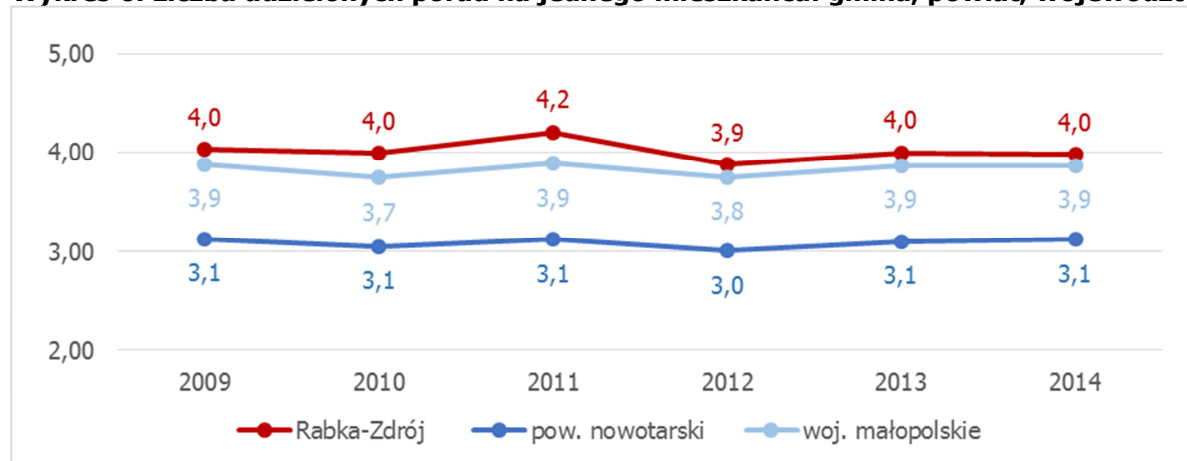
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Wyniki egzaminu gimnazjalnego w gminie Rabka-Zdrój były wyższe od średniej dla powiatu i województwa, we wszystkich zakresach przedmiotowych.
 - o język polski: Rabka-Zdrój – 70,6%, powiat – 66,9%, województwo – 70,6%,
 - o matematyka: Rabka-Zdrój – 50,4%, powiat – 45,0%, województwo – 50,4%,
 - o historia i wiedza o społeczeństwie: Rabka-Zdrój – 63,9%, powiat – 59,1%, województwo – 61,2%,
 - o przedmioty przyrodnicze: Rabka-Zdrój – 56,1%, powiat – 51,4%, województwo – 54,6%,
 - o język angielski poziom podstawowy: Rabka-Zdrój – 73,5%, powiat – 63,3%, województwo – 68%.

W 2013 roku średnie procentowe wyniki egzaminu gimnazjalnego były wyższe niż wyniki powiecie (wyjątek stanowiła matematyka).

- W gminie Rabka-Zdrój w 2014 roku wg danych GUS działały 4 kluby sportowe (taka sama liczba w 2012 roku), w których liczba ćwiczących wzrosła ze 248 osób do 287 osób.
- Na terenie gminy działa dwanaście przychodni i trzy praktyki lekarskie, w których udzielono łącznie 69,5 tys. porad medycznych – spadek o 0,4 tys. w porównaniu z rokiem poprzednim. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca oscylowała od 3,9 do 4,2 i była nieznacznie wyższa od liczby porad udzielonych na jednego mieszkańca województwa czy powiatu.

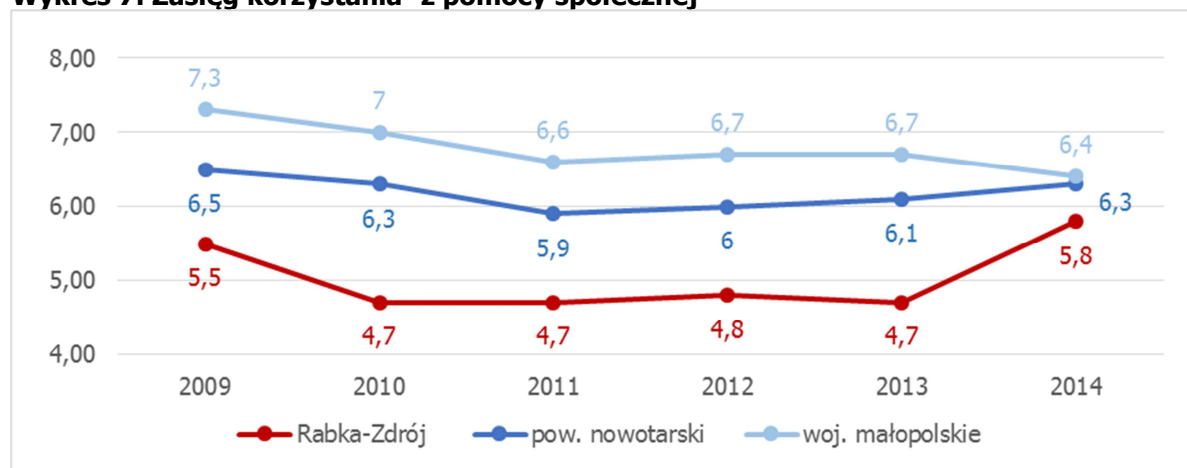
Wykres 6. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Od 2011 roku mieszkańcy gminy mieli do dyspozycji siedem aptek, a ich obciążenie liczbą osób w 2014 roku wynosiło 2,5 tys. osób, i było niższe o około 0,5 tys. osób w odniesieniu do województwa i blisko 1 tys. w stosunku do powiatu.
- W gminie funkcjonowała jedna placówka stacjonarnej pomocy społecznej.
- W 2014 roku wzrosła liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej i liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, natomiast spadła liczba gospodarstw poniżej kryterium dochodowego. W powiecie sytuacja kształtowała się podobnie, zaś w województwie odmiennie - wszystkie trzy wartości spadły.
- W latach 2009-2014 udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem przyjmował wartości od 4,7 do 5,8 (w 2014 roku) i utrzymywał się na niższym poziomie niż w powiecie i województwie.

Wykres 7. Zasięg korzystania³ z pomocy społecznej

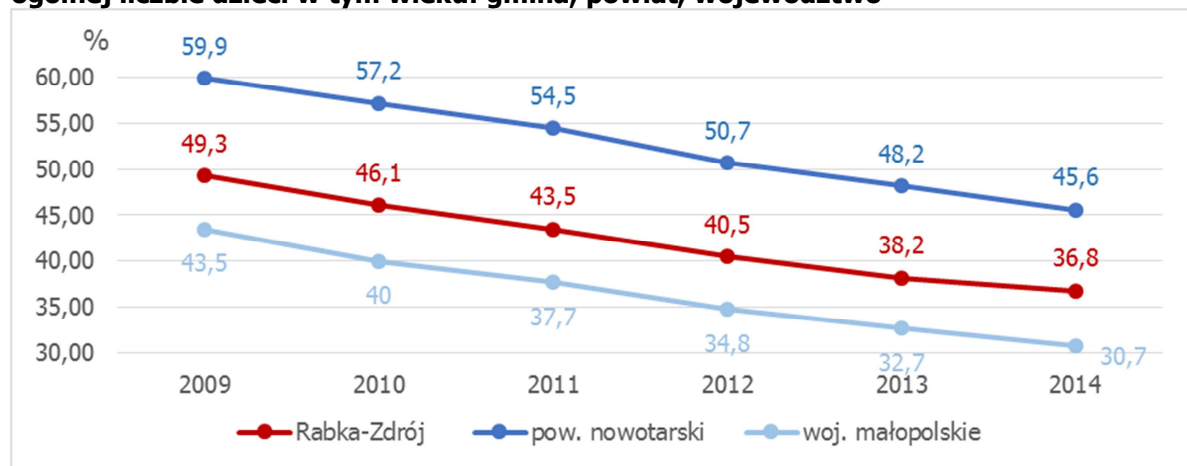
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W przypadku wszystkich trzech analizowanych jednostek terytorialnych nastąpił spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci do lat 17 oraz spadek

³ Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem

udziału dzieci w wieku do lat 17, które otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku. Udział ten, dla gminy Rabka-Zdrój w latach 2009-2014, był zawsze wyższy od kilku do kilkunastu punktów procentowych od średniej dla województwa, ale niższy od średniej dla powiatu.

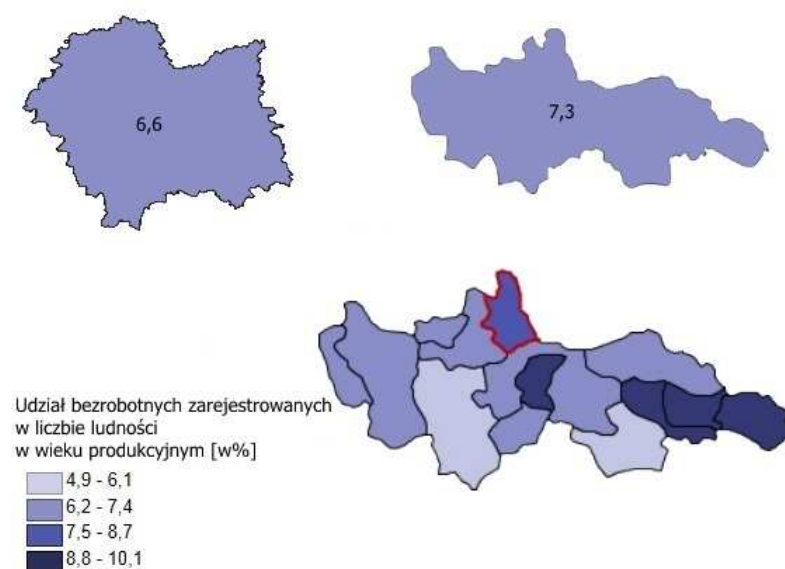
Wykres 8. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2014 roku spadła liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy oraz ich udział w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym, z poziomu 1090 do poziomu 921 bezrobotnych (tj. udział bezrobotnych z 10,1% do 8,5%). Podobnie prezentowała się sytuacja w województwie małopolskim oraz powiecie nowotarskim. Podobnie jak w powiecie nowotarskim i odwrotnie niż w Małopolsce, mężczyźni stanowili nieznacznie liczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych.

Rysunek 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

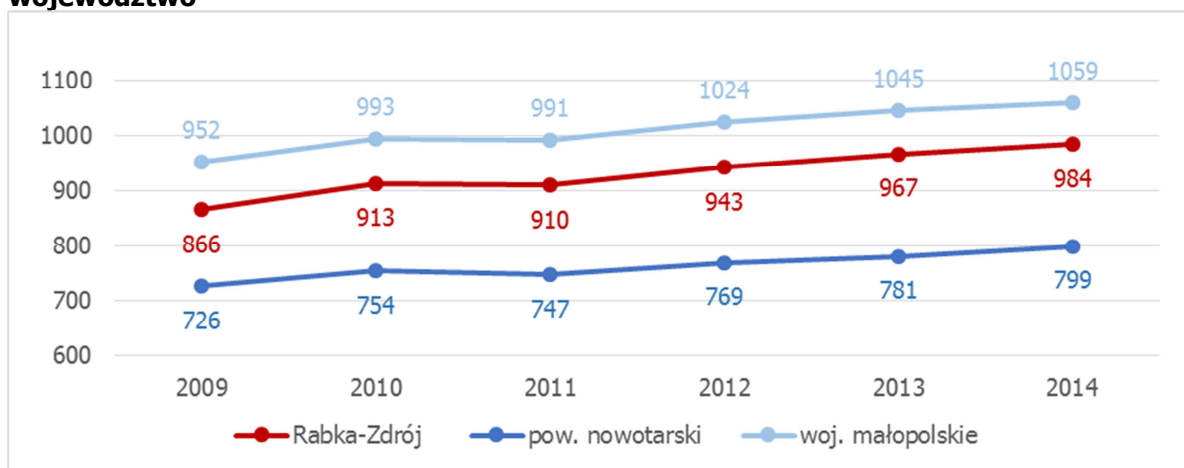
- W 2014 roku w gminie Rabka-Zdrój działała jedna biblioteka (stała liczba od 2009 roku) i nie była przystosowana dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Od 2010 roku liczba czytelników spadała, natomiast wielkość księgozbioru rosła, co oznacza większą liczbę książek dostępnych dla jednego czytelnika biblioteki. Jednocześnie mieszkańcy gminy Rabka-Zdrój mieli lepszy dostęp do księgozbioru od przeciętnego mieszkańca województwa czy też powiatu - na przestrzeni analizowanych lat liczba woluminów przypadających na 1,5 tys. ludności była wyższa o około 1,8 tys. książek.
- Biblioteka w gminie dysponowała 8 komputerami, z czego 4 były udostępnione do użytku czytelników, wszystkie komputery były podłączone do Internetu.

2.2 Zjawiska gospodarcze

Kolejnym obszarem, który został poddany analizie jest obszar gospodarczy. Koncentruje się on na zjawiskach związanych z przedsiębiorczością oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Sytuacja gminy Rabka-Zdrój przedstawia się w tym zakresie w sposób następujący:

- W 2014 roku na terenie gminy do rejestru REGON były wpisane 572 podmioty gospodarcze – nastąpił wzrost w porównaniu z 2009 rokiem. Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w sekcji G, w dziale 47 – *sprzedaż detaliczna* (292 podmiotów). Druga co do liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sekcja wskazuje na uzdrowską specjalizację gminy Rabka-Zdrój - sekcja Q, w dziale 86 – *opieka zdrowotna* (174 podmiotów). Pod względem wielkości dominowały mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające od 0-9 osób. Podobna sytuacja była w województwie i powiecie, tzn.: liczba podmiotów systematycznie rosła, przeważały podmioty z sekcji G w dziale 47 oraz o wielkości zatrudnienia 0-9 osób. W całym badanym okresie, wskaźnik przedsiębiorczości dla gminy Rabka-Zdrój przyjmował wartości niższe niż w województwie, ale wyższe niż w powiecie.

Wykres 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności: gmina, powiat, województwo

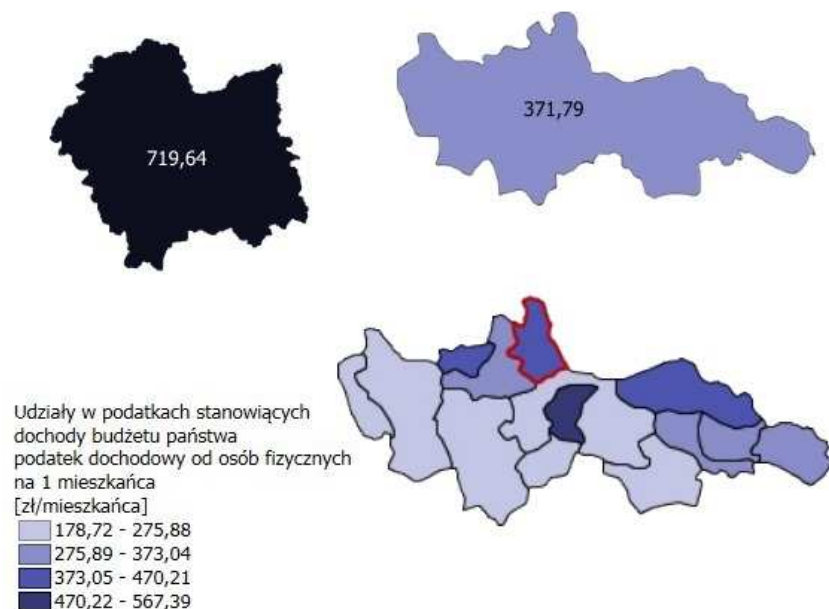

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Ze względu na brak dostępnych danych przedstawiających wprost kondycję finansową mieszkańców gminy, do analizy wykorzystana została informacja o

podatku dochodowym od osób fizycznych⁴, która jest pochodną wynagrodzeń mieszkańców.

Rysunek 5. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych w 2014 roku

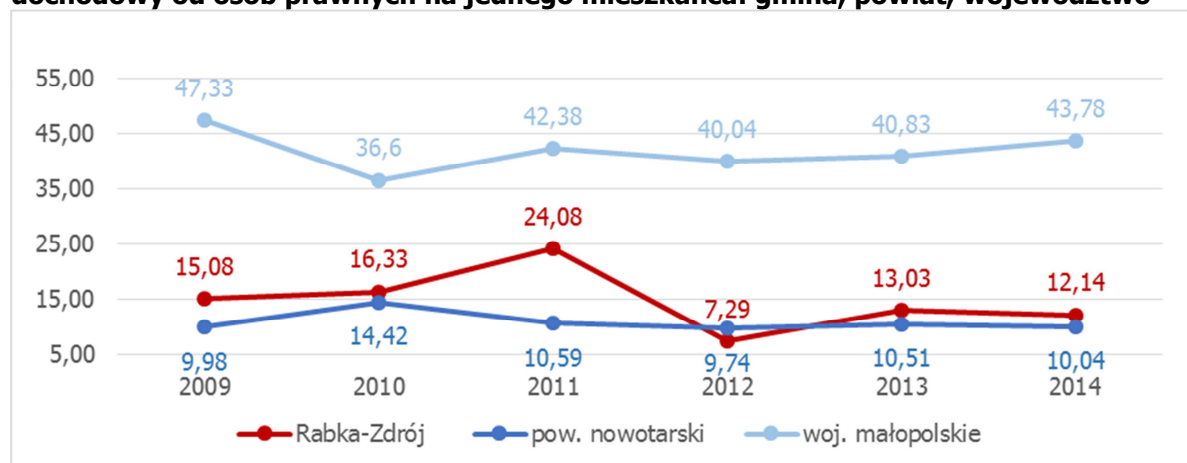
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2014 roku pozycja ta w dochodach własnych gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiła 444,80 zł i była 1,4 razy większa niż średnia dla gmin w powiecie, natomiast przeciętna dla gmin w Małopolsce⁵ jest 1,6 razy większa. Zwrot do budżetu gminy z tytułu podatku CIT w gminie Rabka-Zdrój na jednego mieszkańca zmalał z poziomu 15,08 zł w 2009 roku do poziomu 12,14 zł w 2014 roku.

⁴ Pozycja z dochodów własnych gmin – udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT).

⁵ Z miastami na prawach powiatów.

Wykres 10. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób prawnych na jednego mieszkańca: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.3 Zjawiska środowiskowe

Kolejnym obszarem zdefiniowanym w *Ustawie* i *Wytocznych*, w którym należy badać zjawiska kryzysowe, są kwestie związane z jakością środowiska. Obszar ten powiązany jest ze standardami środowiska, w tym z gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. Podstawowe dane dotyczące tego obszaru są następujące:

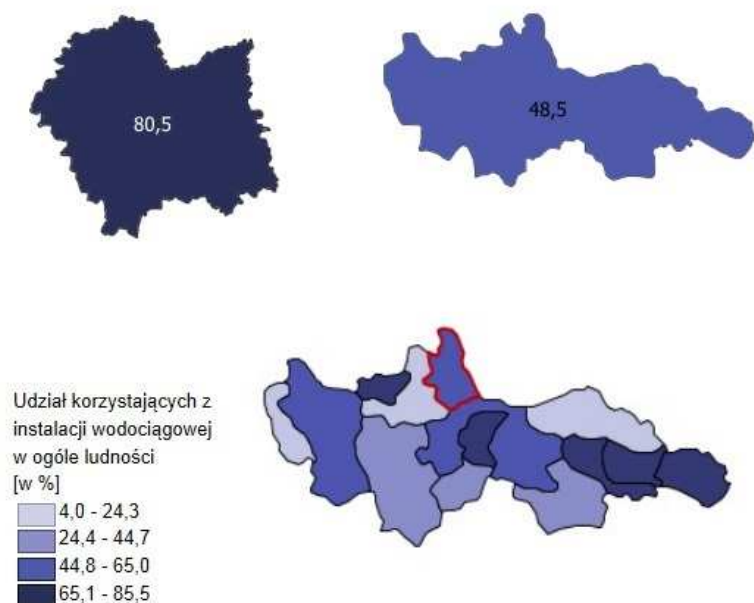
- Ponad 63% gminy to obszary chronionego krajobrazu. Znajduje się tu również 20 pomników przyrody.
- Na terenie gminy mieści się jeden obszar Natura 2000: Ostoja Gorczańska PLH120018.
- W gminie działała jedna oczyszczalnia ścieków, która obsługuje 63,3% ludności, czyli 4,0 punktu procentowego więcej niż w przypadku tego udziału dla powiatu i 0,6 punktu procentowego więcej niż odsetek ten wynosi w województwie.
- W 2014 roku 41,5% powierzchni gminy zajmowały lasy, dla województwa wskaźnik ten wynosił 28,7%, a dla powiatu 37,2%.

2.4 Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

Czwartym z wytypowanych obszarów są zjawiska przestrzenno-funkcjonalne, które charakteryzują: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury, dostęp i jakość podstawowych usług, dostępność komunikacyjna:

- W 2014 roku udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej liczbie ludności wynosił 49,0%, natomiast wartość tego wskaźnika dla Małopolski wynosiła 80,5%, a dla powiatu nowotarskiego 48,5%.

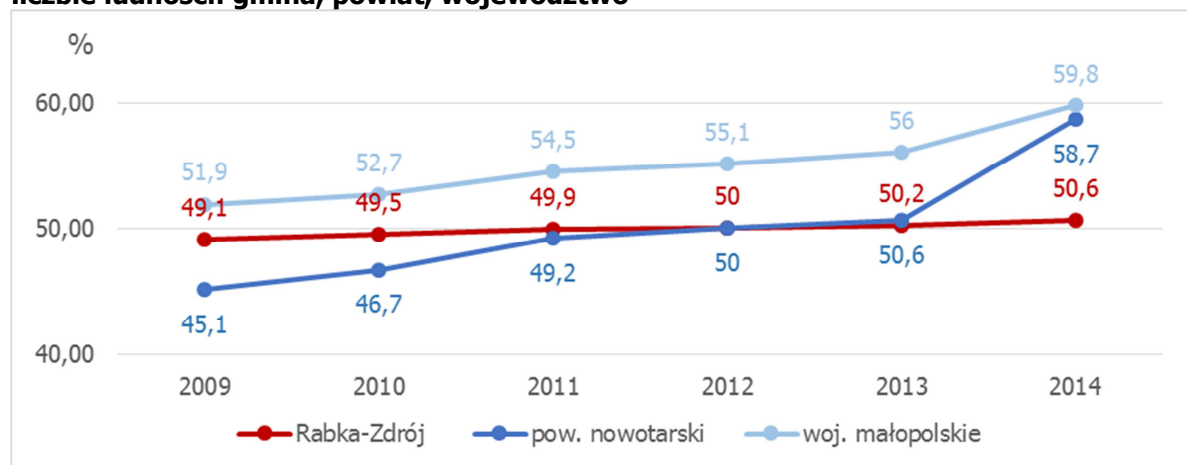
Rysunek 6. Udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej ludności w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na 100 km² od roku 2009 systematycznie rosła do poziomu 61,5 km na 100 km². W województwie wartość tego wskaźnika wynosiła 89,0 km na 100 km², a w powiecie 72,1 km na 100 km², również rosnąc od 2009 roku. Udział mieszkańców gminy korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosił 50,6% (59,8% województwo, 58,7% powiat) i wzrósł w porównaniu z 2009 rokiem o 1,5 punktu procentowego. W tym samym czasie w powiecie odnotowano wzrost o 13,6 punktów procentowych, a w województwie o 7,9 punktów procentowych.

Wykres 11. Udział korzystających ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.5 Zjawiska techniczne

- W gminie było 5 380 mieszkań w 3 595 budynkach mieszkalnych (wzrosty od 2009 roku). Na jedno mieszkanie przypadały ponad 3 osoby. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 81,7 m², czyli 25,2 m² na osobę.
- W październiku 2015 roku do rejestru zabytków nieruchomości województwa małopolskiego wpisane były następujące obiekty:
 - o Chabówka – kościół pod wezwaniem św. Krzyża na Obidowej – Piątkowej;
 - o Luboń Wielki, – schronisko PTTK z 14.12.2009;
 - o Rabka – zespół kościoła parafialnego pod wezwaniem św. Marii Magdaleny: kościół, ogrodzenie z pseudobastionami, budynek gospodarczy cmentarz przykościelny;
 - o Rabka – kościół pod wezwaniem św. Marii Magdaleny, drewniany obiekt Muzeum Orkana, ogrodzenie z bramkami, otoczenie, drzewostan;
 - o Rabka – kaplica cmentarna na cmentarzu parafialnym;
 - o Rabka – stara plebania, ul. Orkana 4;
 - o Rabka – plebania (nowa), ul. Orkana 8;
 - o Rabka – zagroda ul. 1 Maja 7;
 - o Rabka – przestrzenny zespół zabudowy ul. 1 Maja 50-54;
 - o Rabka – willa „Liliana” ul. Nowy Świat 1;
 - o Rabka – willa „Antonina” ul. Nowy Świat 7;
 - o Rabka – willa „Józef” ul. Orkana 28;
 - o Rabka – willa „Pod Trzema Różami” ul. Orkana 30;
 - o Rabka – willa „Luboń” ul. Orkana 32;
 - o Rabka – willa „Pod Orłem” ul. Orkana 34;
 - o Rabka – willa „Warszawianka” ul. Orkana 47;
 - o Rabka – willa „Gwiazda” ul. Parkowa 1;
 - o Rabka – willa „Krzywoń” ul. Parkowa 3;
 - o Rabka – willa „Anioł” ul. Parkowa 5;
 - o Rabka – willa „Topolówka” ul. Poniatowskiego 60;
 - o Rabka – dom ul. Sądecka 4;
 - o Rabka – zespół dworca kolejowego ul. Zakopiańska: budynek stacji, budynek mieszkalny, budka dróżnika.

Tabela 1 Porównanie wskaźników charakteryzujących analizowane zjawiska w 2014 r.

Wskaźnik	Rabka-Zdrój	woj. małopolskie	powiat nowotarski
Gęstość zaludnienia	252	222	129
Współczynnik obciążenia demograficznego	61,2	59,2	59,1
Kobiety na 100 mężczyzn	108	106	104
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności	1,0	1,4	2,7
Saldo migracji na pobyt stały na 1 tys. ludności	-1,5	0,9	0,6
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły podstawowe	94,69	93,89	93,03
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły gimnazjalne	99,47	96,87	93,57
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	1,27	1,17	1,66
Porady lekarskie ogółem na 1 mieszkańca	4,0	3,9	3,1
Ludność na 1 aptekę (w tys.)	2,5	3,0	3,5
Zasięg korzystania z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego (%) ⁶	5,8	6,4	6,3
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	36,8	30,7	45,6
Ludność na 1 placówkę biblioteczną (w tys.)	17,4	4,4	3,3
Księgozbiór bibliotek na 1 000 ludności	1 740,8	3 252,4	3 582,4
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności	120	195	152
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	19,6	15,6	15,2
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	8,5	6,6	7,3
Udział pracujących mężczyzn na terenie gminy ⁷	42,2	51,1	46,9
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	984	1059	799
Lesistość ⁸	41,5	28,7	37,2
Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem	0,7	0,2	0,1
Udział ludność korzystająca z oczyszczalni w ludności ogółem	56,6	62,8	59,3
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - wodociąg	49,0	80,5	48,5
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - kanalizacja	50,6	59,8	58,7
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na 100 km ²	61,5	89,0	72,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	81,7	77,6	91,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	25,2	26,1	25,0
Mieszkania na 1 000 mieszkańców	308,9	336,1	273,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

⁶ Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

⁷ Dane dla roku 2013.

⁸ Wskaźnik lesistości (lesistość) - stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

3 METODOLOGIA WYBORU OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I OBSZARÓW REWITALIZACJI

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opracowano diagnozę, która została przeprowadzona na podstawie wiarygodnych i mierzalnych danych pozyskanych z: Urzędu Miejskiego w Rabce-Zdroju i jednostek organizacyjnych m.in. Ośrodka Pomocy Społecznej w Rabce-Zdroju, Gminnej Biblioteki Publicznej w Rabce-Zdroju, Komendy Powiatowej Policji, Komendy Straży Miejskiej w Rabce-Zdroju, Głównego Urzędu Statystycznego, Starostwa Powiatowego w Nowym Targu. Ponadto w *Diagnozie* wykorzystano wyniki badań ankietowych mieszkańców i liderów lokalnych dotyczących oceny jakości życia i kluczowych problemów, postrzeganych przez mieszkańców, wyniki badania fokusowego i warsztatów rewitalizacyjnych z kluczowymi interesariuszami w gminie Rabka-Zdrój.

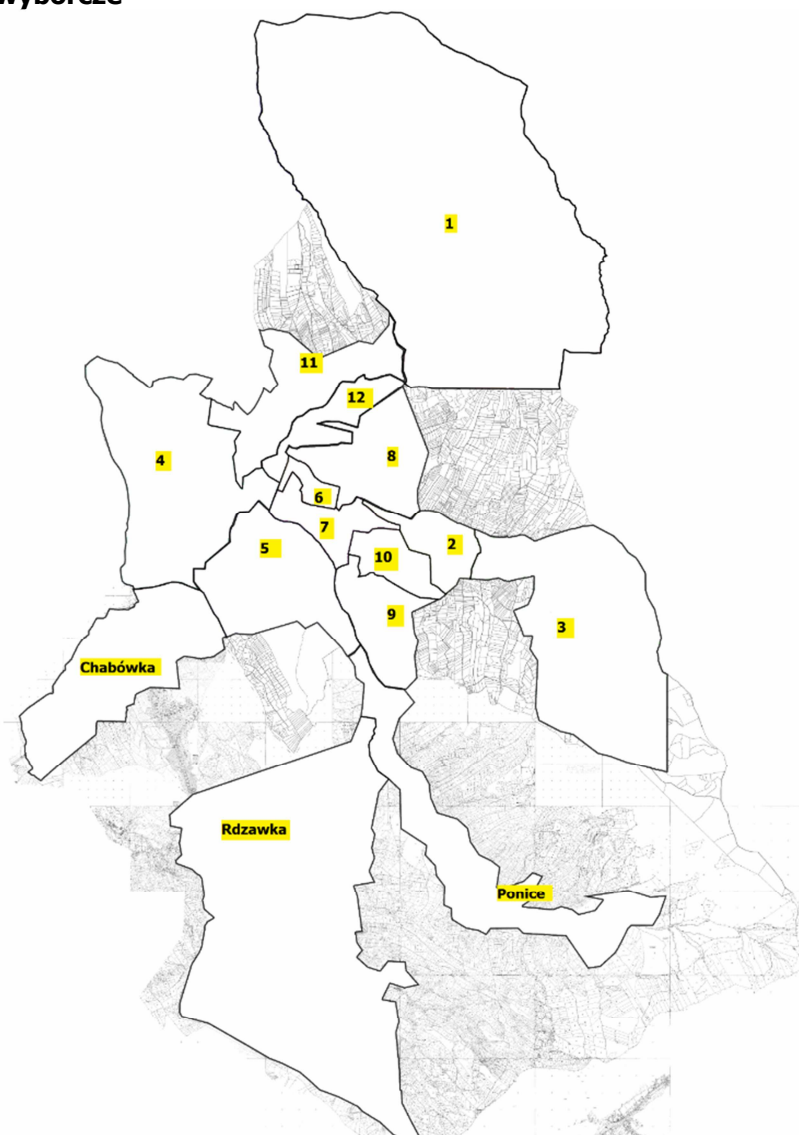
Dla przestrzennego określenia problemów i potencjałów gminę wyznaczono jednostki urbanistyczne zgodne z okręgami wyborczymi. Jest to podział naturalny dla mieszkańców gminy, obejmuje tereny zamieszkałe, mające podobną charakterystykę i zbliżoną liczbę ludności. Podział ten umożliwia przeprowadzenie analizy zróżnicowania wewnątrzgminnego.

Tabela 2. Jednostki urbanistyczne zgodne z podziałem Rabki-Zdroju na okręgi wyborcze

Nr okręgu	Granice okręgu	Nazwa skrócona okręgu
1	ul. Polana, Zaryte	Zaryte
2	Al. Tysiąclecia, ulice: Gorczańska od 1-11 oraz 27, Miśkowcówka, Poniatowskiego od nr 35 do 80, Rabskich, Wójtowiczowa, Zgody	Poniatowskiego
3	ul. Poniatowskiego od nr 81 do końca	Rejon Słonego
4	ulice: Bystra, Gilówka, Kilińskiego, Orkana od stacji PKP do Szkoły Podstawowej Nr 2, Rynek, Wąska	Rejon Rynku
5	ulice: Do Pocznej Wody, Pasieczna, Podhalańska, Zakopiańska, Za Rabą	Rejon Zakopiańska-Podhalańska
6	ulice: Brzozowa, Marszałka Piłsudskiego, Osiedle Orkana bloki 14, 14a, 14b, 16, 18, Poczta, Rostoki	Rejon ul. Orkana
7	Al. Jordana, ulice: Kliszczaków, Orkana od stacji PKP do 1 końca wraz z osiedlem Orkana z wyłączeniem bloków o nr 14, 14a, 14b, 16, 18, Parkowa, Spokojna	Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy
8	ulice: Chopina, Jana Pawła II, Kościuszki, Kręta, Na Banię, Poniatowskiego do Nr 34, Ruchu Oporu, Słoneczna, Słowackiego, Smrekowa, Stroma, Wiejska, Zagórzan	Rejon dworca BUS i szpitala
9	ulice: Cicha, Krótka, Leśna, Norwida, Nowy Świat od nr 22 do końca z wyłączeniem nr 23, 25, 27, 29, 31, Traczykówka	Nowy Świat i Traczykówka
10	ulice: Curie-Skłodowskiej, Dietla, Gorczańska od nr 12 do końca z wyłączeniem nr 27, Nowy Świat od nr 1 do nr 21 oraz 23, 25, 27, 29, 31, Ogrodowa, Polna, Profesora Rudnika	Rejon Kina
11	ulice: Garncarska, ul. Krakowska, ul. Sądecka z wyłączeniem osiedla Sądecka /bloki/	Krakowska-Sądecka
12	ulice: Kasprowicza, ul. Sądecka –osiedle – bloki, ul. Tetmajera 13	Kasprowicza-Sądecka
13	Sołectwo Chabówka	Sołectwo Chabówka
14	Sołectwo Ponice	Sołectwo Ponice
15	Sołectwo Rdzawka	Sołectwo Rdzawka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Rabce-Zdroju

Rysunek 7. Jednostki urbanistyczne zgodne z podziałem gminy Rabka-Zdrój na okręgi wyborcze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Rabce-Zdroju

Biorąc pod uwagę, że rewitalizacja ma w pierwszej kolejności służyć poprawie jakości życia mieszkańców, uznano, że kwestie społeczne mają kluczowe i nadrzędne znaczenie dla wyznaczania obszarów zdegradowanych. Dla wyznaczonych obszarów przeprowadzono diagnozę wskaźników opisujących negatywne zjawiska społeczne takie jak: zakres korzystania z pomocy społecznej, ubóstwo, przestępczość, niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, niewielka dostępność podstawowych usług w dziedzinie oświaty, zdrowia, kultury.

W celu wskazania obszarów wymagających rewitalizacji, na podstawie szeregu wskaźników opisujących problemy społeczne zbudowano tak zwany **wskaźnik syntetyczny**.

Pierwszym etapem budowy wskaźnika syntetycznego jest normalizacja zmiennych w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali tzw. skali niemianowanej, czyli nie związanej z jednostką miary. Jest to zabieg konieczny z punktu widzenia poprawności obliczeń, ponieważ dzięki niemu różne rozpiętości zmiennych nie będą sztucznie nadawały wagi, czynnikom przyjmującym wartość z wyższych przedziałów. W trakcie normalizacji zmiennych przekształcono również destymulanty w stymulanty. Jako stymulanty, na potrzeby wskazania

obszarów zdegradowanych, przyjęte zostały zmienne, których wyższa wartość wstępowała w obszarach gminy kwalifikujących się jako obszary zdegradowane (np. liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców). Natomiast destymulantami były zmienne, których niższa wartość oznaczała bardziej problemowy obszar (np. liczba przedsiębiorstw na 1 000 mieszkańców). Obliczeń dokonano wg następujących wzorów:

$$Z_{ij} = \frac{x_{ij} - \min_i \{x_{ij}\}}{\max_i \{x_{ij}\} - \min_i \{x_{ij}\}} \quad \text{dla stymulant}$$
$$Z_{ij} = \frac{\max_i \{x_{ij}\} - x_{ij}}{\max_i \{x_{ij}\} - \min_i \{x_{ij}\}} \quad \text{dla destymulant}$$

gdzie:

- X_{ij} – to wartość i-tego obszaru (jednostka urbanistyczna) dla j-tej zmiennej,
- Z_{ij} – to zmienna po normalizacji.

Syntetyczną miarę, odzwierciedlającą sytuację obszarów w poszczególnych zakresach, utworzono przy użyciu metody sum standaryzowanych. Metoda sum standaryzowanych należy do grupy metod bezwzorcowych porządkowania liniowego, zgodnego ze wzorem:

$$S_i = \sum_{j=1}^k Z_{ij} \quad i = 1, \dots, n$$

Wskaźnik sum standaryzowanych został skonstruowany na bazie wskaźników częściowych zaprezentowanych w rozdziale 4. Wskaźniki częściowe zsumowano.

Dla każdego obliczonego dla okręgu wskaźnika syntetycznego, zasadniczo daną referencyjną jest średni wskaźnik sum standaryzowanych dla całej gminy, obliczony jako średnia arytmetyczna wskaźników syntetycznych dla okręgów. W analizie wzięto również pod uwagę rozrzut wskaźników syntetycznych, biorąc jako wielkość porównawczą 50% wartości maksymalnej wskaźnika syntetycznego.

Najwyższe wartości obliczonego wskaźnika sumarycznego oznaczają największą koncentrację negatywnych zjawisk społecznych na tych obszarach. Za obszar objęty kryzysem społecznym uznano wszystkie jednostki, w których wartość wskaźnika sumarycznego była wyższa niż zmienna referencyjna, w tym przypadku 50% wartości maksymalnej wskaźnika syntetycznego dla zjawisk społecznych.

Jednostki urbanistyczne, dla których **społeczny** wskaźnik syntetyczny będzie wyższy od 50% wartości maksymalnego wskaźnika mogą być potencjalnie uznane za zdegradowane, pod warunkiem występowania w nich dodatkowo co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk techniczno-środowiskowych:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- technicznych – w szczególności złego stanu obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, przede wszystkim w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Analizy zjawisk techniczno-środowiskowych dokonano w oparciu o: czynniki techniczne, środowisko gospodarcze, przestrzenne i przyrodnicze. Analogicznie, jak w

przypadku zjawisk społecznych, został skonstruowany wskaźnik syntetyczny, a wskaźniki częściowe, poddano standaryzacji. Otrzymano sumaryczny wskaźnik czynników techniczno-środowiskowych, który określał koncentrację zjawisk negatywnych.

Ostatnim etapem diagnozy było wskazanie obszarów zdegradowanych, które wykazują kumulację negatywnych zjawisk społecznych, a dodatkowo w analizowanych czynnikach techniczno-środowiskowych wykazują nagromadzenie negatywnych cech. Na bazie wcześniej obliczonych wskaźników sum standaryzowanych skonstruowano **wskaźnik degradacji obszaru**, wyliczony jako suma dwóch wcześniej uzyskanych wskaźników.

4 UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE, PRZESTRZENNE, GOSPODARCZE I INFRASTRUKTURALNE GMINY

Przedmiotem niniejszego rozdziału jest analiza czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i techniczno-środowiskowych gminy Rabka-Zdrój i wskazanie obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji na obszarze gminy. Analizy dokonano zgodnie z zaleceniami wynikającymi z *Ustawy rewitalizacyjnej*, to znaczy w pierwszej kolejności dokonano pogłębionej analizy zjawisk społecznych, w tym w szczególności związanych z poziomem bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji, niskiego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym czy kulturalnym. Ponadto przeanalizowano pozostałe zjawiska (gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne i techniczno-środowiskowe). Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych z jednoczesnym występowaniem jednego lub więcej negatywnych zjawisk w pozostałych obszarach pozwoliła wskazać i wyznaczyć obszary o największej kumulacji zjawisk kryzysowych.

4.1 Diagnoza zjawisk społecznych

Diagnoza uwarunkowań społecznych w gminie Rabka-Zdrój opierała się na zestawie wskaźników dotyczących:

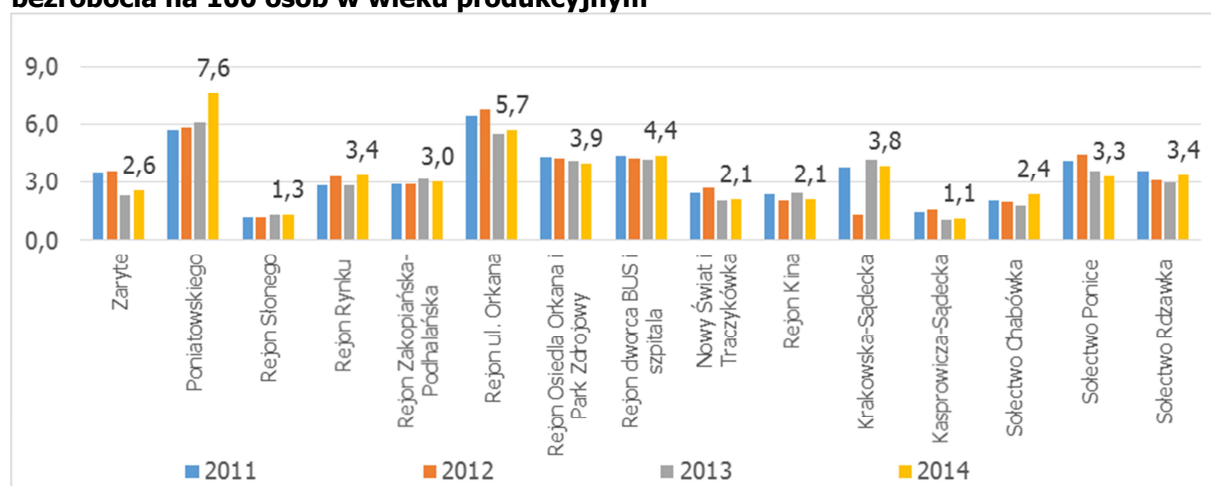
- czynników związanych z ubóstwem i wykluczeniem społecznym;
- czynników bezpieczeństwa;
- czynników demograficznych;
- aktywności mieszkańców.

4.1.1 Czynniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym

W celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych wytypowano listę 14 wskaźników (12 wskaźników pochodzi z informacji Ośrodka Pomocy Społecznej w Rabce-Zdroju), które poddano analizie w wymiarze terytorialnym i czasowym. Diagnoza uwzględniała wpływ wszystkich zmiennych, natomiast komentarz analityczny koncentruje się na kluczowych wskaźnikach.

W latach 2011-2014 liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców wahała się od 1,0 do 7,6. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przeliczona na jednego mieszkańca, mówi o skali tego zjawiska i obrazuje sytuację materialno-bytową ludności danego obszaru. W całym badanym okresie negatywnie pod względem omawianego wskaźnika wyróżniały się okręgi: Poniatowskiego, ul. Orkana oraz Dworca Bus i szpitala, Osiedla Orkana i Parku Zdrojowego.

Wykres 12. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym

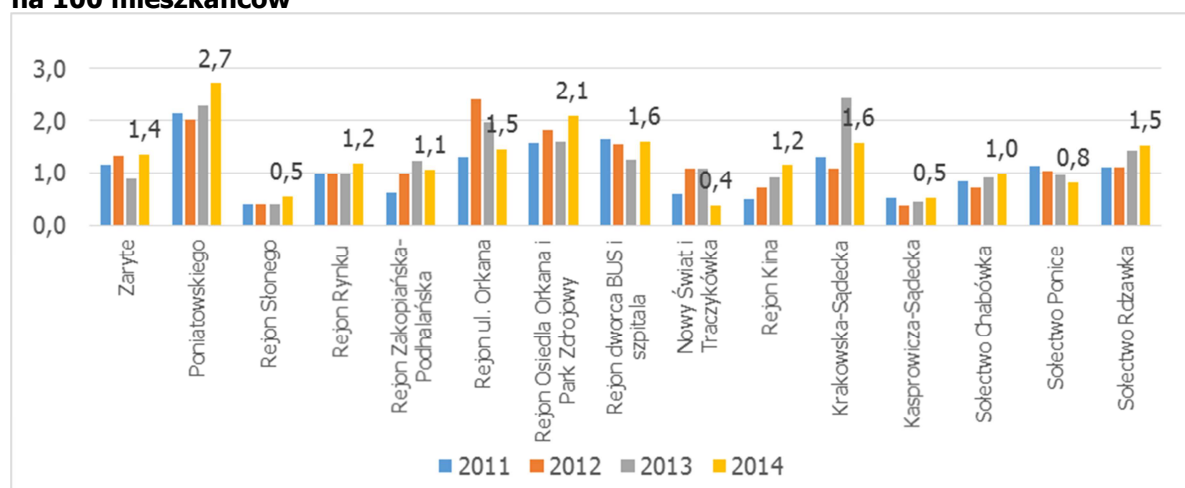

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rabce-Zdroju

Jednocześnie należy podkreślić, iż w odniesieniu do całej gminy najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo, długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność. Natomiast najrzadziej powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w gminie Rabka-Zdrój jest przemoc i alkoholizm.

Ubóstwo jest pojęciem związanym z niemożliwością zaspokojenia podstawowych potrzeb egzystencjalnych. W przypadkach skrajnego ubóstwa może wystąpić biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. W latach 2011-2014 liczba korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców przyjmowała wartości od 0,4 do 2,7. W całym badanym okresie najwyższe wartości tego wskaźnika wystąpiły w okręgach: Poniatowskiego, Osiedle Orkana i Park Zdrojowy, Dworzec Bus i szpital, ul. Orkana oraz Krakowska – Sądecka.

Wykres 13. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców

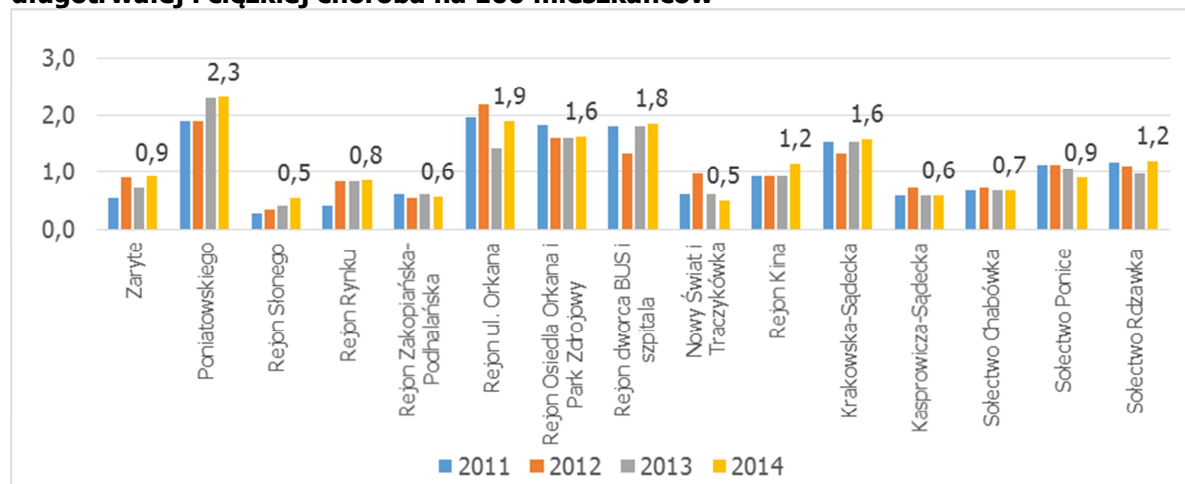

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rabce-Zdroju

Długotrwała i ciężka choroba członka gospodarstwa domowego dezorganizuje życie rodziny. Niejednokrotnie w związku z podjęciem opieki nad taką osobą, członek rodziny zmuszony jest częściowo lub w całości zrezygnować z pracy zarobkowej. Ponadto osoby przewlekłe chore mogą wymagać dodatkowo specjalistycznych zabiegów medycznych oraz drogich lekarstw, które istotnie obciążają budżet gospodarstwa domowego. W latach 2011-

2014 liczba osób korzystających z tego powodu ze środków pomocy społecznej na 100 mieszkańców wahała się od 0,3 do 2,3. W całym badanym okresie negatywnie pod względem omawianego wskaźnika wyróżniały się okęgi: Poniatowskiego, ul. Orkana, Dworca Bus i szpitala, Osiedla Orkana i Park Zdrojowy oraz Krakowskiej – Sądeckiej.

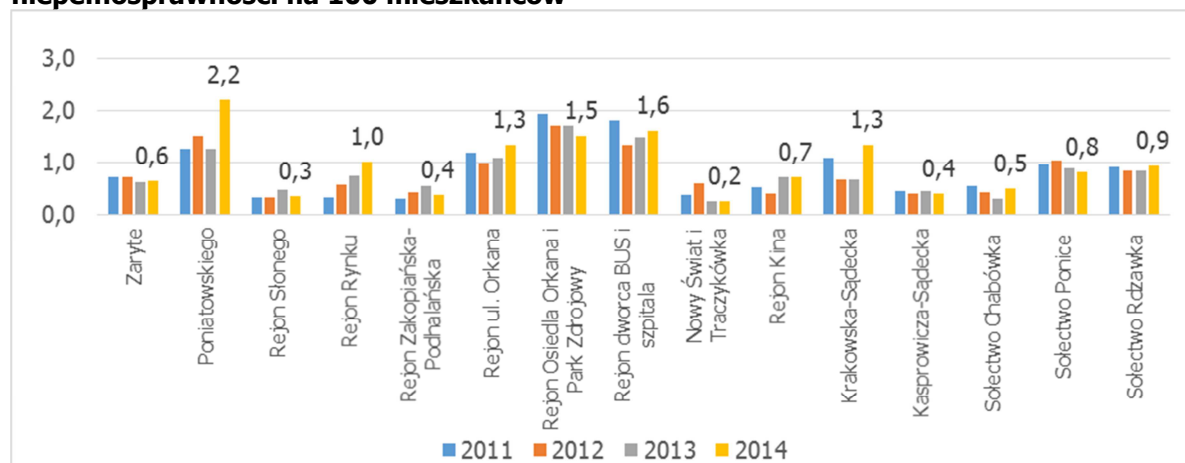
Wykres 14. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rabce-Zdroju

Osoby mające status niepełnosprawnych są to ludzie, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia, bądź uniemożliwia samodzielną egzystencję. Osoby te mogą mieć problem z podejmowaniem normalnej pracy zarobkowej, często też należą do grup objętych wykluczeniem społecznym. W przypadku liczby korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców, w całym badanym okresie najwięcej beneficjentów było w okęgach: Poniatowskiego, ul. Orkana, Dworzec Bus i szpital, Osiedle Orkana i Park Zdrojowy, a w 2014 roku również Krakowska –Sądecka. Natomiast w badanym okresie dla całego obszaru wskaźnik przyjmował wartości od 0,2 do 2,2.

Wykres 15. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców

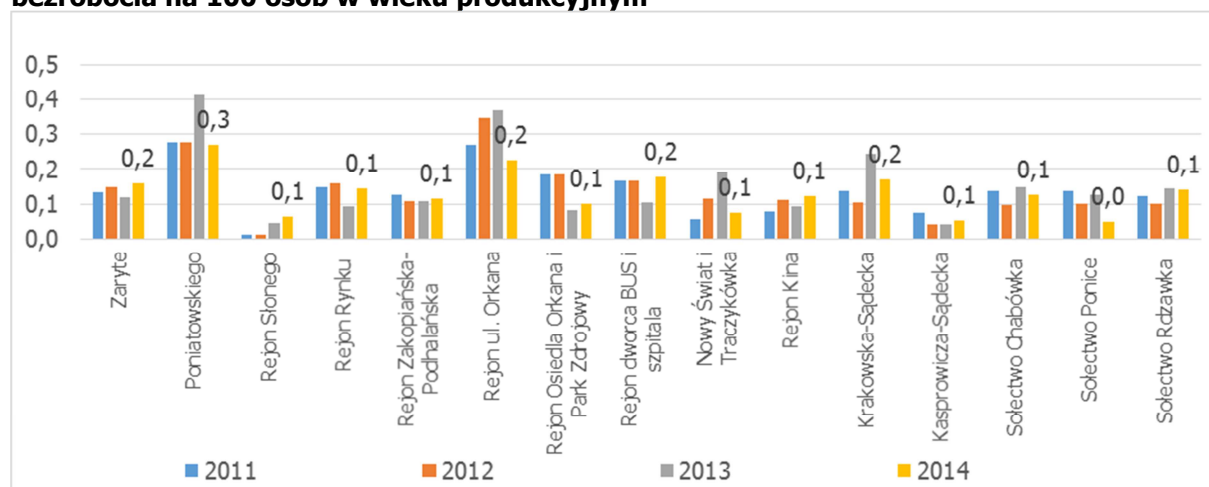
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rabce-Zdroju

Kolejną częstą przyczyną sięgania po świadczenia pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstw domowych. Wiąże się ten problem z brakiem możliwości zapewnienia w danej rodzinie: odpowiedniej

atmosfery wychowawczej, umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, właściwych wzorców komunikacji oraz poczucia bezpieczeństwa również związanego z sytuacją materialną. Najwyższe wartości tego wskaźnika w latach 2011-2014 odnotowano w rejonach: Poniatowskiego, ul. Orkana, Zakopiańskiej – Podhalańskiej.

Osoby mające status bezrobotnych nie są w stanie zapewnić gospodarstwu stałego źródła dochodu z pracy zarobkowej, co może przekładać się na kondycję finansową wszystkich członków danego gospodarstwa domowego. W przypadku liczby korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym w roku 2014 największą wartość tego wskaźnika odnotowano w okręgach: Poniatowskiego i ul. Orkana. Natomiast w badanym okresie dla całego obszaru wskaźnik przyjmował wartości od 0,01 do 0,41.

Wykres 16. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rabce-Zdroju

Ostatnimi wskaźnikami z zakresu czynników społecznych pochodzącymi spoza źródeł Ośrodka Pomocy Społecznej w Rabce-Zdroju są wskaźniki określające liczbę osób oczekujących na mieszkanie socjalne na 100 mieszkańców i liczbę mieszkań na 100 mieszkańców. W przypadku przyznania przez sąd mieszkańcowi gminy, który znajduje się w trudnej sytuacji materialnej i mieszkaniowej, mieszkania socjalnego, obowiązek zapewnienia lokalu mieszkaniowego spoczywa na gminie zamieszkania tej osoby. Mieszkanie socjalne jest lokalem wynajmowanym po przystępnej cenie głównie przez urzędy gmin. Czynsz za takie lokum jest kilkukrotnie mniejszy niż za mieszkanie o podobnej wielkości wynajmowane przez agencję mieszkaniową lub od prywatnego właściciela. Wysokość czynszu uzależniona jest od tego, ile właściciel musi wydać, by dostarczyć mieszkańcom wszystkich niezbędnych usług. Utrzymywanie przez gminę mieszkań socjalnych jest dodatkowym obciążeniem budżetu. W roku 2014 najwyższe wartości obu wskaźników występowały w rejonach: Osiedla Orkana i Parku Zdrojowego oraz Poniatowskiego.

Tabela 3. Wskaźniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Okręg	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców				Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców wieku produkcyjnym			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zaryte	3,49	3,58	2,33	2,56	0,36	0,36	0,36	0,55	0,81	0,81	0,36	0,46	0,13	0,15	0,12	0,16
Poniatowskiego	5,70	5,83	6,09	7,63	0,51	0,89	0,89	0,52	1,27	1,77	1,90	2,20	0,28	0,28	0,41	0,27
Rejon Słonego	1,21	1,21	1,34	1,30	0,07	0,13	0,07	0,27	0,27	0,34	0,20	0,34	0,01	0,01	0,04	0,06
Rejon Rynku	2,82	3,32	2,83	3,39	0,33	0,25	0,25	0,51	0,83	0,91	0,83	1,02	0,15	0,16	0,09	0,14
Rejon Zakopiańska-Podhalańska	2,90	2,90	3,15	3,02	0,06	0,19	0,12	0,19	0,92	1,05	1,05	1,01	0,13	0,11	0,11	0,11
Rejon ul. Orkana	6,44	6,78	5,47	5,69	0,44	0,66	0,44	0,45	1,42	1,86	1,75	1,90	0,27	0,35	0,37	0,23
Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy	4,32	4,21	4,10	3,95	0,45	0,23	0,11	0,00	1,02	0,80	0,80	0,81	0,18	0,18	0,08	0,10
Rejon dworca BUS i szpitala	4,38	4,23	4,15	4,39	0,31	0,16	0,16	0,16	0,70	0,70	0,63	0,72	0,17	0,17	0,10	0,18
Nowy Świat i Traczykówka	2,43	2,68	2,07	2,11	0,37	0,37	0,37	0,00	0,24	0,49	0,49	0,37	0,06	0,11	0,19	0,07
Rejon Kina	2,36	2,05	2,47	2,10	0,21	0,21	0,31	0,52	0,41	0,41	0,41	0,42	0,08	0,11	0,09	0,12
Krakowska-Sądecka	3,74	1,32	4,19	3,82	0,66	0,66	0,22	0,00	1,32	0,66	0,88	0,45	0,14	0,10	0,24	0,17
Kasprowicza-Sądecka	1,43	1,56	1,04	1,13	0,13	0,07	0,07	0,07	0,39	0,13	0,26	0,20	0,07	0,04	0,04	0,05
Sołectwo Chabówka	2,07	1,95	1,77	2,37	0,06	0,18	0,18	0,12	0,98	0,79	0,67	0,87	0,14	0,10	0,15	0,12
Sołectwo Ponice	4,12	4,44	3,56	3,30	0,40	0,16	0,16	0,33	0,97	1,13	1,13	0,91	0,14	0,10	0,12	0,05
Sołectwo Rdzawka	3,58	3,13	3,00	3,39	0,07	0,07	0,07	0,13	0,78	0,72	0,85	1,13	0,12	0,10	0,14	0,14

Okręg	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej bądź ciężkiej choroby na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu przemocy na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zaryte	0,72	0,72	0,63	0,64	0,54	0,90	0,72	0,91	0,36	0,45	0,27	0,37	0,09	0,00	0,09	0,09
Poniatowskiego	1,27	1,52	1,27	2,20	1,90	1,90	2,28	2,33	0,51	0,63	0,63	0,78	0,00	0,00	0,00	0,13
Rejon Słonego	0,33	0,34	0,47	0,34	0,27	0,34	0,40	0,55	0,13	0,00	0,07	0,21	0,00	0,00	0,00	0,00
Rejon Rynku	0,33	0,58	0,75	1,02	0,42	0,83	0,83	0,85	0,33	0,25	0,25	0,51	0,08	0,08	0,00	0,08
Rejon Zakopiańska-Podhalańska	0,31	0,43	0,56	0,38	0,62	0,56	0,62	0,57	0,31	0,37	0,43	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00
Rejon ul. Orkana	1,20	0,98	1,09	1,34	1,97	2,19	1,42	1,90	0,33	0,44	0,88	1,00	0,00	0,00	0,11	0,11
Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy	1,93	1,71	1,71	1,51	1,82	1,59	1,60	1,63	0,34	0,23	0,23	0,35	0,11	0,11	0,00	0,00
Rejon dworca BUS i szpitala	1,80	1,33	1,49	1,60	1,80	1,33	1,80	1,84	0,23	0,16	0,16	0,40	0,00	0,00	0,00	0,08
Nowy Świat i Traczykówka	0,37	0,61	0,24	0,25	0,61	0,97	0,61	0,50	0,24	0,49	0,24	0,37	0,00	0,00	0,00	0,00
Rejon Kina	0,51	0,41	0,72	0,73	0,92	0,92	0,93	1,15	0,10	0,10	0,00	0,21	0,00	0,00	0,00	0,00
Krakowska-Sądecka	1,10	0,66	0,66	1,35	1,54	1,32	1,54	1,57	0,44	0,22	0,22	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00
Kasprowicza-Sądecka	0,45	0,39	0,46	0,40	0,58	0,72	0,59	0,60	0,06	0,00	0,07	0,13	0,00	0,00	0,00	0,00
Sołectwo Chabówka	0,55	0,43	0,31	0,50	0,67	0,73	0,67	0,69	0,43	0,24	0,12	0,31	0,00	0,06	0,06	0,00
Sołectwo Ponice	0,97	1,05	0,89	0,82	1,13	1,13	1,05	0,91	0,81	0,89	0,73	1,32	0,08	0,00	0,00	0,00
Sołectwo Rdzawka	0,91	0,85	0,85	0,93	1,17	1,11	0,98	1,20	0,33	0,26	0,26	0,40	0,00	0,00	0,07	0,13

Okręg	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu wieloletniej choroby na 100 mieszkańców				Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w wieku 65 lat i więcej na 100 mieszkańców w wieku poprodukcyjnym				Liczba osób objętych niebieską kartą na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zaryte	1,16	1,34	0,90	1,37	0,36	0,45	0,27	0,37	0,21	0,15	0,15	0,17	0,00	0,63	0,45	0,46
Poniatowskiego	2,15	2,03	2,28	2,72	0,38	0,38	0,51	0,52	0,07	0,07	0,13	0,08	0,51	1,27	0,00	0,91
Rejon Słonego	0,40	0,40	0,40	0,55	0,13	0,00	0,07	0,14	0,00	0,00	0,00	0,04	0,00	0,20	0,13	0,00
Rejon Rynku	1,00	1,00	1,00	1,19	0,08	0,25	0,25	0,42	0,05	0,14	0,14	0,11	0,25	0,42	0,75	0,17
Rejon Zakopiańska-Podhalańska	0,62	0,99	1,24	1,07	0,25	0,25	0,43	0,25	0,11	0,11	0,10	0,08	0,18	0,19	0,25	0,00
Rejon ul. Orkana	1,31	2,41	1,97	1,45	0,22	0,22	0,55	0,56	0,08	0,24	0,19	0,14	0,00	0,44	0,00	0,22
Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy	1,59	1,82	1,60	2,09	0,11	0,11	0,46	0,12	0,23	0,19	0,14	0,17	0,00	0,00	0,00	0,58
Rejon dworca BUS i szpitala	1,64	1,56	1,25	1,60	0,08	0,08	0,31	0,40	0,17	0,20	0,19	0,23	0,08	0,94	0,63	1,36
Nowy Świat i Traczykówka	0,61	1,10	1,10	0,37	0,12	0,12	0,24	0,37	0,00	0,08	0,00	0,00	0,24	0,49	0,24	1,00
Rejon Kina	0,51	0,72	0,93	1,15	0,10	0,10	0,21	0,21	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,31	0,31	0,31
Krakowska-Sądecka	1,32	1,10	2,42	1,57	0,44	0,22	0,22	0,22	0,13	0,13	0,13	0,00	0,22	0,44	0,00	0,90
Kasprowicza-Sądecka	0,52	0,39	0,46	0,53	0,06	0,00	0,07	0,13	0,00	0,09	0,03	0,03	0,19	0,52	0,13	0,40
Sołectwo Chabówka	0,85	0,73	0,92	1,00	0,18	0,12	0,31	0,19	0,12	0,11	0,11	0,13	0,00	0,67	0,37	0,19
Sołectwo Ponice	1,13	1,05	0,97	0,82	0,56	0,73	0,65	1,24	0,16	0,16	0,15	0,18	0,40	0,48	0,00	0,49
Sołectwo Rdzawka	1,11	1,11	1,44	1,53	0,26	0,20	0,39	0,40	0,00	0,10	0,05	0,06	0,00	0,07	0,33	0,33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rabce-Zdroju

Okręg	Mieszkania socjalne na 100 mieszkańców	Liczba oczekujących na mieszkania socjalne na 100 mieszkańców
	2014	2014
Zaryte	0,00	0,09
Poniatowskiego	0,13	0,13
Rejon Słonego	0,00	0,07
Rejon Rynku	0,17	0,00
Rejon Zakopiańska-Podhalańska	0,00	0,00
Rejon ul. Orkana	0,00	0,00
Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy	0,23	0,23
Rejon dworca BUS i szpitala	0,00	0,08
Nowy Świat i Traczykówka	0,00	0,00
Rejon Kina	0,00	0,10
Krakowska-Sądecka	0,00	0,00
Kasprowicza-Sądecka	0,00	0,00
Sołectwo Chabówka	0,00	0,00
Sołectwo Ponice	0,00	0,00
Sołectwo Rdzawka	0,00	0,00

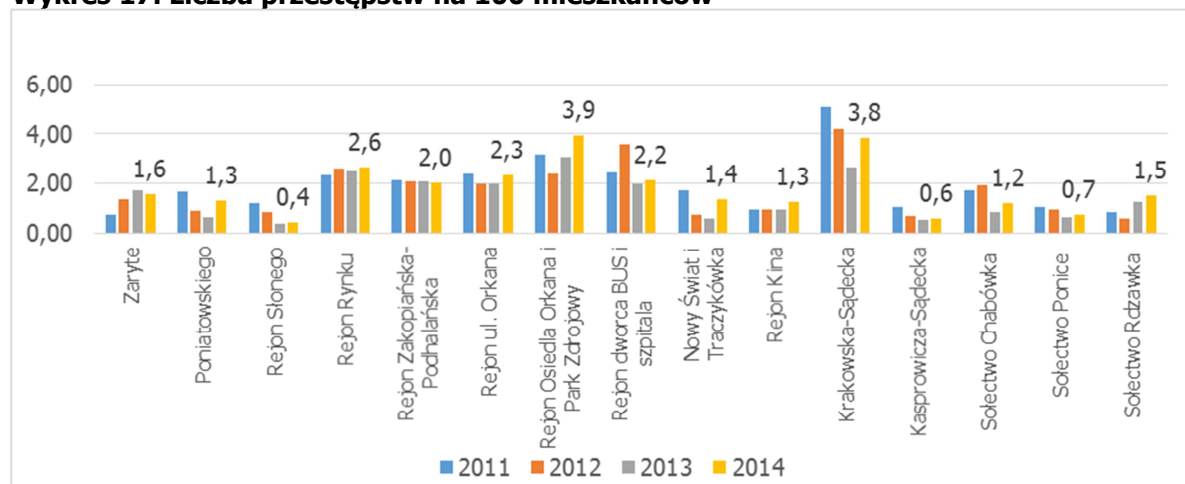
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Rabce-Zdroju

4.1.2 Czynniki bezpieczeństwa

Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z podstawowych kryteriów oceny obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas. Przestępczość stanowi ważny czynnik wpływający, na jakość życia mieszkańców. W celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych wykorzystano siedem wskaźników z zakresu statystyk policyjnych i sześć pochodzących z danych Straży Miejskiej. Podobnie jak w przypadku czynników związanych z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, diagnoza uwzględniała wpływ wszystkich zmiennych, natomiast komentarz analityczny koncentruje się na kluczowych wskaźnikach.

Liczba przestępstw ogółem na 100 mieszkańców pokazuje zagrożenie przestępczością w układzie terytorialnym. Najniższe poczucie bezpieczeństwa w całym analizowanym okresie mogli mieć mieszkańcy okręgów: Osiedle Orkana i Park Zdrojowy, Krakowska – Sądecka, Rynek, oraz ul. Orkana i Zakopiańska - Podhalańska.

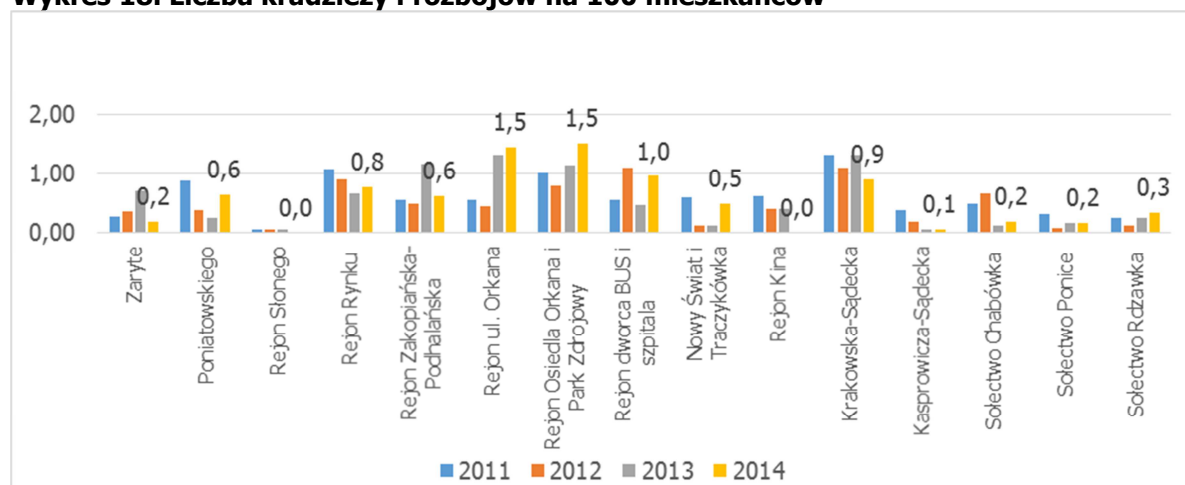
Wykres 17. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Targu

Kradzież według Kodeksu Karnego jest zaborem cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia. Pod pojęciem zaboru rozumie się fizyczne wyjęcie rzeczy spod władztwa właściciela. Natomiast rozbój jest zaborem cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia przy użyciu jednego z trzech wymienionych sposobów: używając przemocy wobec osoby, grożąc natychmiastowym użyciem przemocy, doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności i bezbronności⁹. Najczęściej przestępstwa tego rodzaju odnotowywano w rejonach: Osiedle Orkana i Park Zdrojowy, ul. Orkana oraz Krakowska – Sądecka.

Wykres 18. Liczba kradzieży i rozbójów na 100 mieszkańców

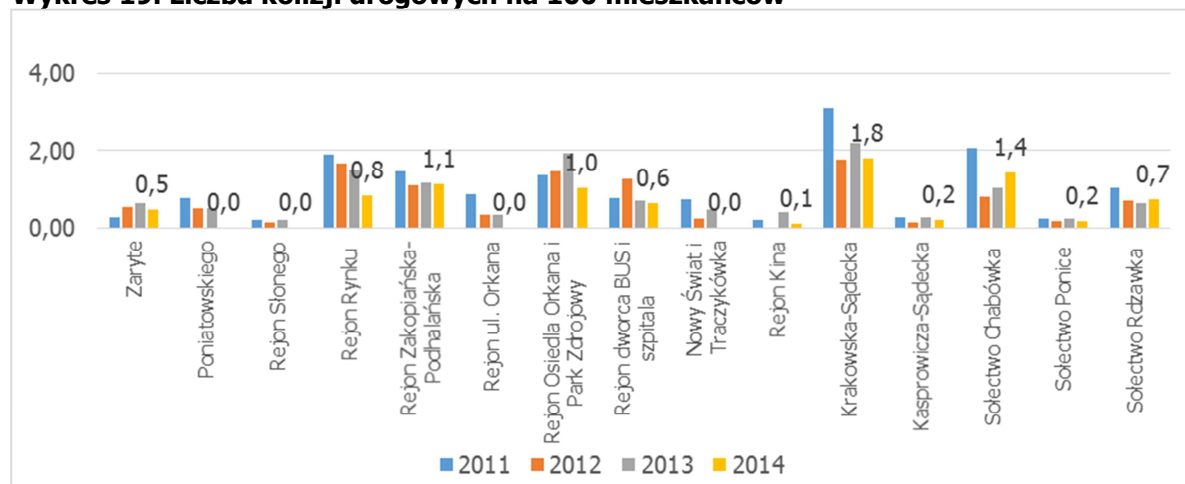

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Targu

Kolizja jest to zdarzenie w ruchu drogowym w wyniku, którego uszkodzeniu ulega jedynie mienie, a nie osoby w nim uczestniczące. W badanym okresie wskaźnik ten przyjmował wartości od poziomu 0 do blisko 3,1 na 100 mieszkańców. Najwyższe wartości wskaźnika występowały w okręgach: Krakowska – Sądecka, Sołectwo Chabówka, Zakopiańska – Podhalańska, Osiedle Orkana i Park Zdrojowy.

⁹ Definicja według słownika pojęć GUS <http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/2365,pojecie.html>

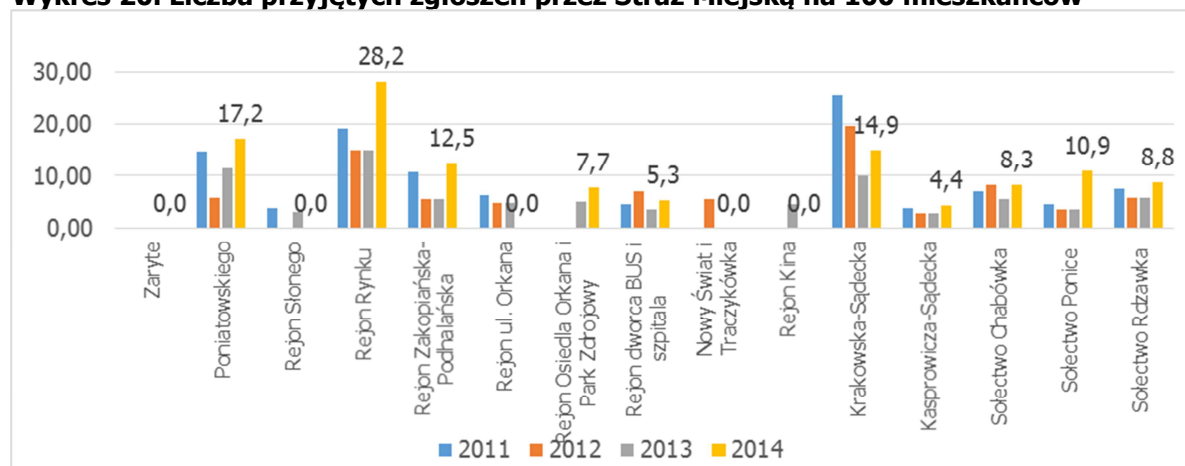
Wykres 19. Liczba kolizji drogowych na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Targu

Wskaźnikiem wiążącym również bezpośrednio z poczuciem bezpieczeństwa mieszkańców jest liczba przyjętych zgłoszeń przez Straż Miejską na 100 mieszkańców. W 2014 roku wskaźnik ten przyjmował wartości od 0,0 do 28,2, wartość maksymalną odnotowano dla rejonu Rynek, a następnie Poniatowskiego, Krakowskiej – Sądeckiej, Zakopiańskiej – Podhalańskiej.

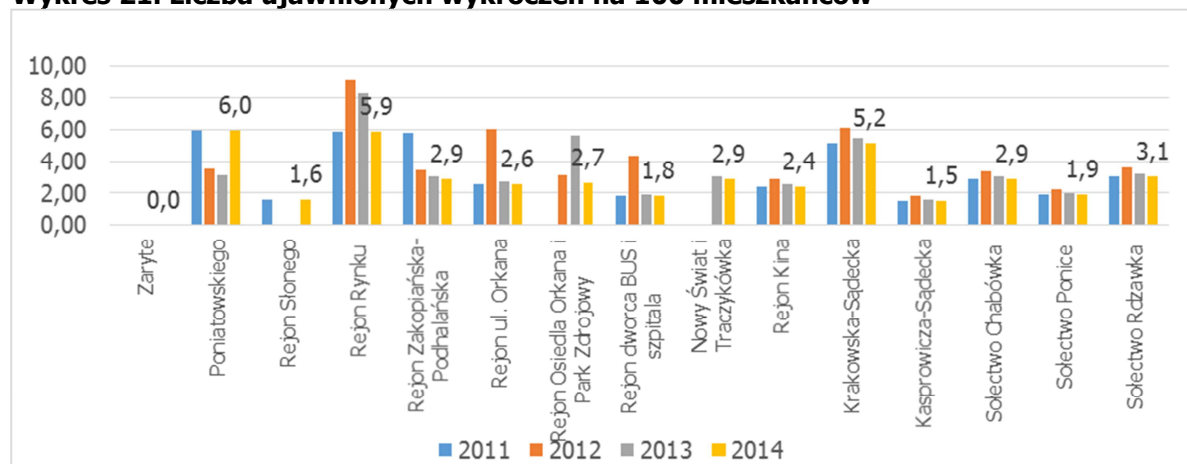
Wykres 20. Liczba przyjętych zgłoszeń przez Straż Miejską na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Rabce-Zdroju

Wykroczeniem jest czyn, którego popełnienie zagrożone jest karą aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do wysokości 5 tysięcy złotych lub nagany. Liczba ujawnionych wykroczeń na 100 mieszkańców pokazuje zagrożenie przestępczością w układzie terytorialnym. Najniższe poczucie bezpieczeństwa w całym analizowanym okresie mogli mieć mieszkańcy rejonów: Rynek oraz Krakowskiej - Sądeckiej.

Wykres 21. Liczba ujawnionych wykroczeń na 100 mieszkańców

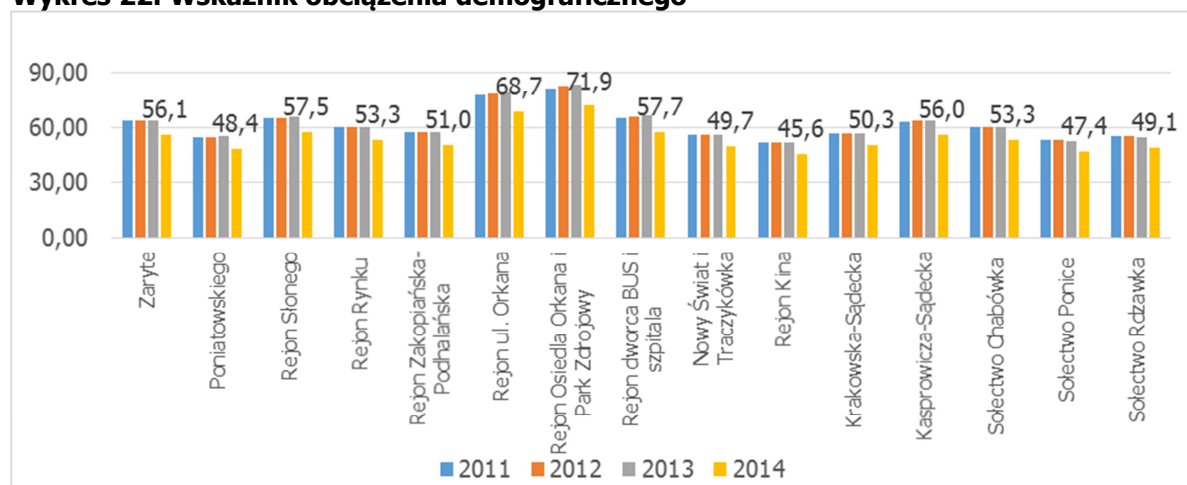

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Rabce-Zdroju

4.1.3 Czynniki demograficzne

Ze względu na szeroko dyskutowane problemy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa, w analizie zjawisk społecznych uwzględniono również dwa wskaźniki z tej dziedziny: wskaźnik obciążenia demograficznego oraz udział osób starszych. Pierwszy z nich wskazuje na niekorzystną tendencję nadmiernego obciążenia ludności w wieku produkcyjnym – najbardziej niepokojące wskaźniki w tym aspekcie są w okręgach: Osiedle Orkana i Park Zdrojowy, ul. Orkana, Dworzec Bus i szpitala.

Wykres 22. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Rabce-Zdroju

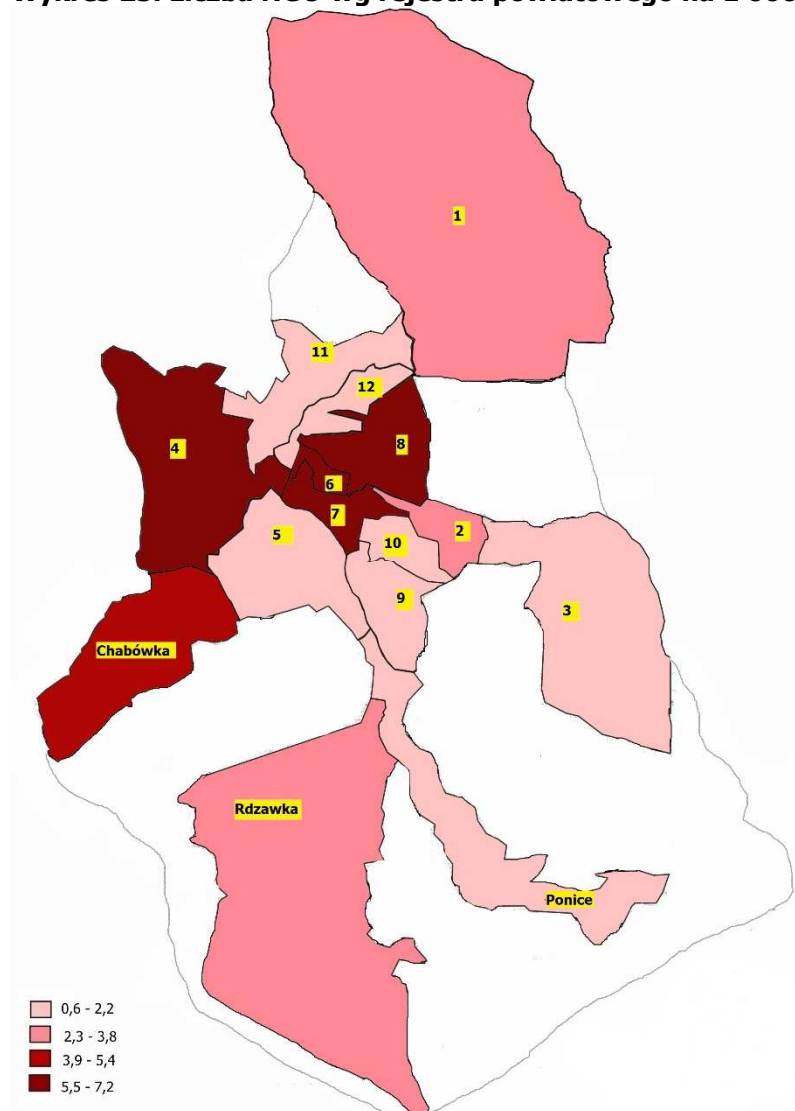
Drugi wskaźnik, tj. zwiększający się udział osób starszych, które w przyszłości mogą wymagać odpowiednio dostosowanych placówek do swoich potrzeb, najwyższe wartości przyjmuje również w rejonach: Osiedla Orkana i Parku Zdrojowego, ul. Orkana, Dworca Bus i szpitala.

4.1.4 Aktywność mieszkańców

Aktywność społeczności lokalnej może mieć istotny wpływ na zmiany zachodzące w jej odtoczeniu. Jednym z przejawów aktywności mieszkańców jest liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy, reprezentowana przez wskaźnik liczby NGO na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik ten można interpretować jako współczynnik aktywności społeczeństwa obywatelskiego – im większa liczba organizacji tego rodzaju, tym bardziej

aktywna jest lokalna społeczność. Ze względu na cele analizy (wytypowanie obszarów wymagających rewitalizacji) istotne jest wskazanie okręgów o najniższych wartościach omawianego wskaźnika – są nimi Kasprowiczka – Sądecka i Rejon Kina.

Wykres 23. Liczba NGO wg rejestru powiatowego na 1 000 mieszkańców w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Nowym Targu

Tabela 4. Wskaźniki z zakresu bezpieczeństwa

Okręg	Liczba przestępstw ogółem na 100 mieszkańców				Kradzieże i rozboje na 100 mieszkańców				Bójka, pobicie na 100 mieszkańców				Uszczerbek na zdrowiu na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zaryte	0,72	1,34	1,71	1,56	0,27	0,36	0,72	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09	0,00
Poniatowskiego	1,65	0,89	0,63	1,29	0,89	0,38	0,25	0,65	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,13
Rejon Słonego	1,21	0,87	0,40	0,41	0,07	0,07	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rejon Rynku	2,32	2,58	2,50	2,63	1,08	0,91	0,67	0,76	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,08
Rejon Zakopiańska-Podhalańska	2,16	2,10	2,10	2,02	0,55	0,49	1,17	0,63	0,06	0,06	0,00	0,00	0,06	0,00	0,00	0,06
Rejon ul. Orkana	2,40	1,97	1,97	2,34	0,55	0,44	1,31	1,45	0,11	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy	3,18	2,39	3,08	3,95	1,02	0,80	1,14	1,51	0,11	0,00	0,00	0,12	0,00	0,11	0,11	0,23
Rejon dworca BUS i szpitala	2,42	3,60	1,96	2,16	0,55	1,10	0,47	0,96	0,00	0,00	0,08	0,00	0,16	0,55	0,00	0,08
Nowy Świat i Traczykówka	1,70	0,73	0,61	1,37	0,61	0,12	0,12	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,25
Rejon Kina	0,92	0,92	0,93	1,26	0,62	0,41	0,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00	0,00	0,00
Krakowska-Sądecka	5,06	4,18	2,65	3,82	1,32	1,10	1,32	0,90	0,00	0,22	0,00	0,00	0,22	0,00	0,00	0,00
Kasprowicza-Sądecka	1,04	0,72	0,52	0,60	0,39	0,20	0,07	0,07	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sołectwo Chabówka	1,71	1,95	0,86	1,18	0,49	0,67	0,12	0,19	0,00	0,00	0,06	0,00	0,00	0,12	0,06	0,00
Sołectwo Ponice	1,05	0,97	0,65	0,74	0,32	0,08	0,16	0,16	0,08	0,00	0,00	0,00	0,00	0,08	0,00	0,00
Sołectwo Rdzawka	0,85	0,59	1,24	1,53	0,26	0,13	0,26	0,33	0,00	0,00	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji w Nowym Targu

Okręg	Uszkodzenie mienia na 100 mieszkańców				Wypadki drogowe na 100 mieszkańców				Kolizje drogowe na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zaryte	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09	0,27	0,54	0,63	0,46
Poniatowskiego	0,25	0,13	0,13	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,76	0,51	0,51	0,00
Rejon Słonego	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	0,13	0,20	0,00
Rejon Rynku	0,00	0,08	0,25	0,00	0,25	0,25	0,33	0,34	1,91	1,66	1,50	0,85
Rejon Zakopiańska-Podhalańska	0,25	0,06	0,19	0,00	0,06	0,00	0,00	0,06	1,48	1,11	1,17	1,13
Rejon ul. Orkana	0,33	0,33	0,22	0,22	0,00	0,11	0,00	0,33	0,87	0,33	0,33	0,00
Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy	0,23	0,34	0,23	0,46	0,34	0,11	0,00	0,12	1,36	1,48	1,94	1,05
Rejon dworca BUS i szpitala	0,23	0,31	0,08	0,16	0,08	0,31	0,24	0,00	0,78	1,25	0,71	0,64
Nowy Świat i Traczykówka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,73	0,24	0,49	0,00
Rejon Kina	0,10	0,10	0,10	0,21	0,00	0,00	0,10	0,00	0,21	0,00	0,41	0,10
Krakowska-Sądecka	0,22	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,45	3,08	1,76	2,20	1,80
Kasprowicza-Sądecka	0,13	0,00	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,26	0,13	0,26	0,20
Sołectwo Chabówka	0,12	0,06	0,06	0,06	0,30	0,24	0,00	0,44	2,07	0,79	1,04	1,43
Sołectwo Ponice	0,24	0,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,00	0,24	0,16	0,24	0,16
Sołectwo Rdzawka	0,07	0,00	0,07	0,13	0,26	0,00	0,39	0,33	1,04	0,72	0,65	0,73

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji w Nowym Targu

Okręg	Łączna liczba przyjętych zgłoszeń na 100 mieszkańców				Ujawnione wykroczenia na 100 mieszkańców				Ujawnione przestępstwa na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zaryte	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poniatowskiego	14,60	5,66	11,38	17,18	5,93	3,50	3,15	5,95	0,00	0,00	0,00	0,00
Rejon Słonego	3,86	0,00	3,01	0,00	1,57	0,00	0,00	1,57	0,00	0,00	0,00	0,00
Rejon Rynku	19,14	14,86	14,93	28,16	5,83	9,19	8,25	5,85	0,08	0,12	0,30	0,05
Rejon Zakopiańska-Podhalańska	10,66	5,51	5,54	12,54	5,77	3,41	3,06	2,90	0,06	0,06	0,15	0,03
Rejon ul. Orkana	6,30	4,89	4,91	0,00	2,56	6,05	2,72	2,57	0,00	0,00	0,00	0,00
Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy	0,00	0,00	5,11	7,71	0,00	3,15	5,65	2,67	0,00	0,00	0,00	0,00
Rejon dworca BUS i szpitala	4,51	6,99	3,51	5,30	1,83	4,33	1,94	1,84	0,00	0,00	0,00	0,00
Nowy Świat i Traczykówka	0,00	5,45	0,00	0,00	0,00	0,00	3,03	2,86	0,00	0,00	0,00	0,00
Rejon Kina	0,00	0,00	4,61	0,00	2,40	2,84	2,55	2,41	0,00	0,00	0,00	0,00
Krakowska-Sądecka	25,36	19,68	9,89	14,92	5,15	6,09	5,47	5,17	0,00	0,00	0,00	0,00
Kasprowicza-Sądecka	3,74	2,91	2,92	4,41	1,52	1,80	1,61	1,53	0,00	0,00	0,00	0,00
Sołectwo Chabówka	7,03	8,18	5,48	8,27	2,85	3,38	3,03	2,87	0,06	0,08	0,18	0,03
Sołectwo Ponice	4,65	3,61	3,63	10,95	1,89	2,23	2,01	1,90	0,00	0,00	0,00	0,00
Sołectwo Rdzawka	7,51	5,83	5,85	8,84	3,05	3,60	3,24	3,06	0,07	0,08	0,20	0,03

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Rabce-Zdroju

Okręg	Wykroczenia w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego				Interwencje związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi na 100 mieszkańców				Wykroczenia w zakresie zachowania czystości i porządku na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zaryte	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,05
Poniatowskiego	0,92	0,72	1,32	0,35	1,26	0,74	0,84	0,88	0,34	0,21	0,15	0,14
Rejon Słonego	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09	0,00	0,08	0,04
Rejon Rynku	2,42	1,89	1,30	1,37	5,78	2,43	1,10	1,15	0,45	0,41	0,30	0,14
Rejon Zakopiańska-Podhalańska	1,80	1,05	0,64	0,68	1,84	1,08	0,41	0,64	0,25	0,20	0,15	0,10
Rejon ul. Orkana	0,80	0,62	0,57	0,30	2,17	1,28	0,72	0,76	0,00	0,00	0,00	0,00
Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy	1,66	0,65	0,59	0,00	1,13	0,67	0,38	0,79	0,00	0,00	0,00	0,00
Rejon dworca BUS i szpitala	0,00	0,89	0,41	0,22	0,78	0,92	0,52	0,54	0,21	0,26	0,19	0,09
Nowy Świat i Traczykówka	0,00	0,00	0,63	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,20	0,15	0,07
Rejon Kina	0,75	0,00	0,53	0,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Krakowska-Sądecka	1,61	1,25	1,15	0,61	0,00	1,29	1,45	0,76	0,30	0,36	0,26	0,12
Kasprowicza-Sądecka	0,95	0,37	0,34	0,00	0,00	0,38	0,21	0,00	0,00	0,11	0,08	0,04
Sołectwo Chabówka	0,89	1,04	0,64	0,34	1,82	0,71	0,40	0,42	0,16	0,40	0,15	0,07
Sołectwo Ponice	0,59	0,46	0,42	0,22	0,80	0,47	0,27	0,28	0,11	0,13	0,10	0,05
Sołectwo Rdzawka	0,48	0,74	1,02	0,36	0,65	0,38	0,22	0,23	0,26	0,43	0,31	0,07

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Rabce-Zdroju

Tabela 5. Wskaźniki z zakresu czynników demograficznych

Okręg	Wskaźnik obciążenia demograficznego				Udział osób starszych			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zaryte	63,60	63,64	63,62	56,14	17,02	17,54	18,03	15,74
Poniatowskiego	54,79	55,08	55,31	48,37	18,47	19,04	19,56	17,08
Rejon Słonego	65,18	65,46	65,66	57,54	19,90	20,51	21,08	18,40
Rejon Rynku	60,40	60,49	60,52	53,32	17,06	17,59	18,08	15,78
Rejon Zakopiańska-Podhalańska	57,72	57,83	57,89	50,95	16,89	17,41	17,89	15,62
Rejon ul. Orkana	77,85	78,63	79,31	68,74	26,79	27,62	28,39	24,78
Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy	81,37	82,42	83,34	71,86	29,77	30,69	31,54	27,53
Rejon dworca BUS i szpitala	65,33	65,87	66,33	57,68	22,80	23,51	24,16	21,09
Nowy Świat i Traczykówka	56,33	56,26	56,14	49,72	14,53	14,97	15,39	13,43
Rejon Kina	51,71	51,96	52,15	45,65	17,46	18,00	18,50	16,14
Krakowska-Sądecka	57,02	57,12	57,15	50,34	16,53	17,04	17,51	15,28
Kasprowicza-Sądecka	63,43	63,81	64,10	56,00	20,67	21,30	21,90	19,11
Sołectwo Chabówka	60,38	60,36	60,29	53,30	15,90	16,39	16,85	14,70
Sołectwo Ponice	53,70	53,29	52,85	47,39	10,07	10,39	10,67	9,32
Sołectwo Rdzawka	55,64	55,39	55,11	49,11	12,38	12,76	13,11	11,44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Rabce-Zdroju

Tabela 6. Wskaźnik z zakresu aktywności mieszkańców

Okręg	Liczba NGO na 1000 mieszkańców w 2014 roku
Zaryte	2,74
Poniatowskiego	2,59
Rejon Słonego	1,37
Rejon Rynku	6,79
Rejon Zakopiańska-Podhalańska	1,26
Rejon ul. Orkana	5,58
Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy	6,97
Rejon dworca BUS i szpitala	7,19
Nowy Świat i Traczykówka	1,24
Rejon Kina	1,05
Krakowska-Sądecka	2,25
Kasprowicza-Sądecka	0,66
Sołectwo Chabówka	4,36
Sołectwo Ponice	1,65
Sołectwo Rdzawka	3,33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Nowym Targu

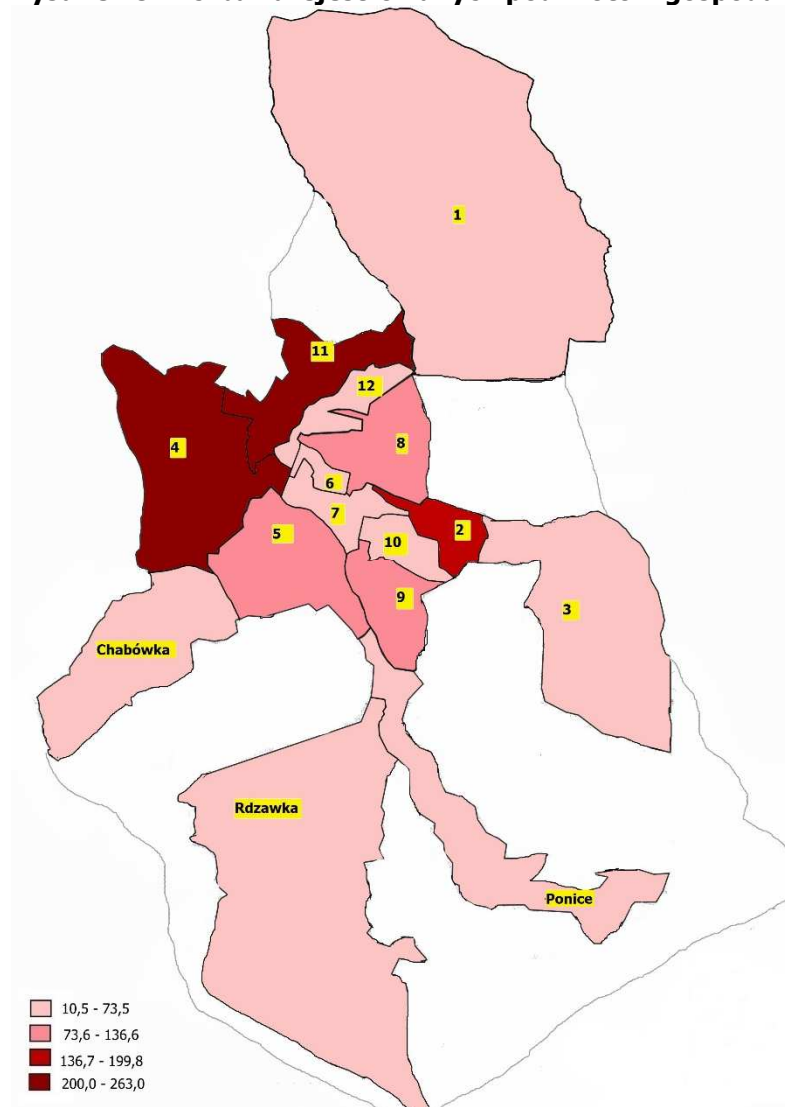
4.2 Diagnoza zjawisk techniczno-środowiskowych

Analizy zjawisk dokonano w oparciu o czynniki gospodarcze, przestrzenne, techniczne i środowiskowe.

4.2.1 Czynniki gospodarcze

Zgodnie ze wskaźnikami uwzględnionym w *Ustawie o rewitalizacji*, sytuacja kryzysowa w danym obszarze może być również związana z niskim poziomem przedsiębiorczości na analizowanym terenie. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest wypadkową wielu czynników: począwszy od kapitału ludzkiego, przez położenie gminy, na wsparciu władz lokalnych kończąc. Poziom przedsiębiorczości jest mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysiąc mieszkańców. Wskaźnik przedsiębiorczości w okręgach w 2014 roku wahał się od ponad 10 podmiotów do blisko 263 podmiotów na 1 tysiąc mieszkańców.

Rysunek 8. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysiąc ludności w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Rabce-Zdroju

W gminie Rabka-Zdrój najniższy poziom przedsiębiorczości odnotowano w okręgu: Osiedle Orkana i Park Zdrojowy.

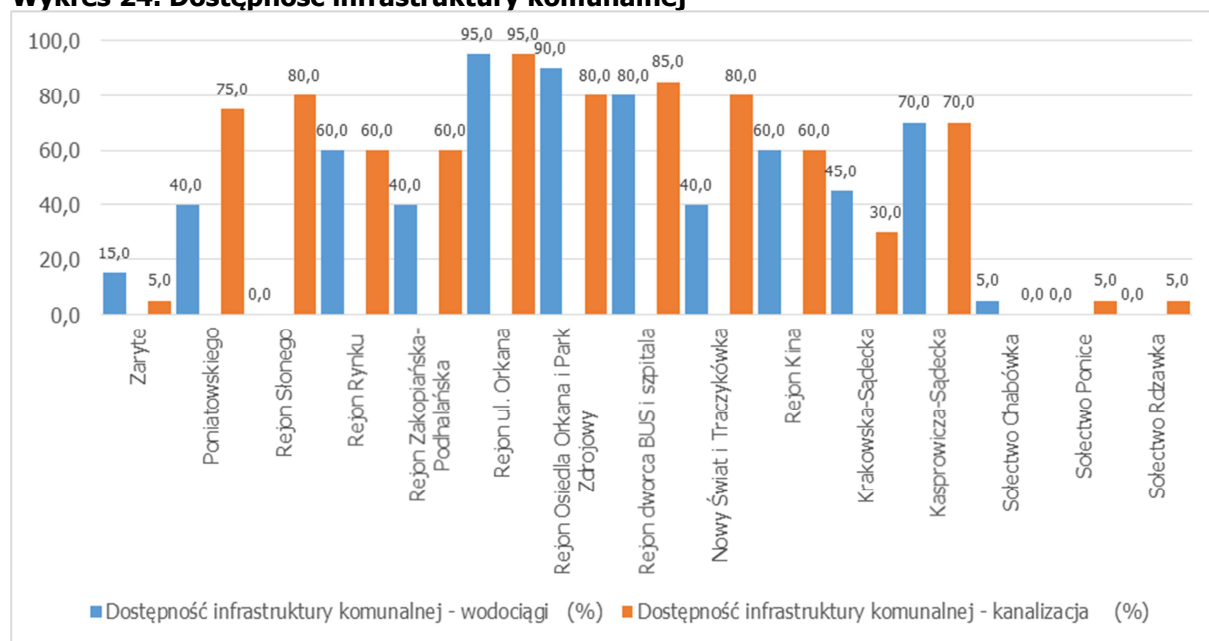
4.2.2 Czynniki przestrzenne

Czynniki przestrzenno-funkcjonalne charakteryzowane są poprzez: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury w danym obszarze. W dalszej analizie wykorzystano trzy wskaźniki z tego zakresu:

- dostępność infrastruktury komunalnej – wodociągi;
- dostępność infrastruktury komunalnej – kanalizacja;
- procent pokrycia planami miejscowymi.

Wskaźniki opisujące dostępność infrastruktury pokazują, jaki procent rejonu wyposażony jest w sieć wodociągową i sieć kanalizacyjną. W 2014 roku w najgorszej sytuacji były sołectwa: Chabówka, Ponice i Rdzawka oraz okręg Zaryte.

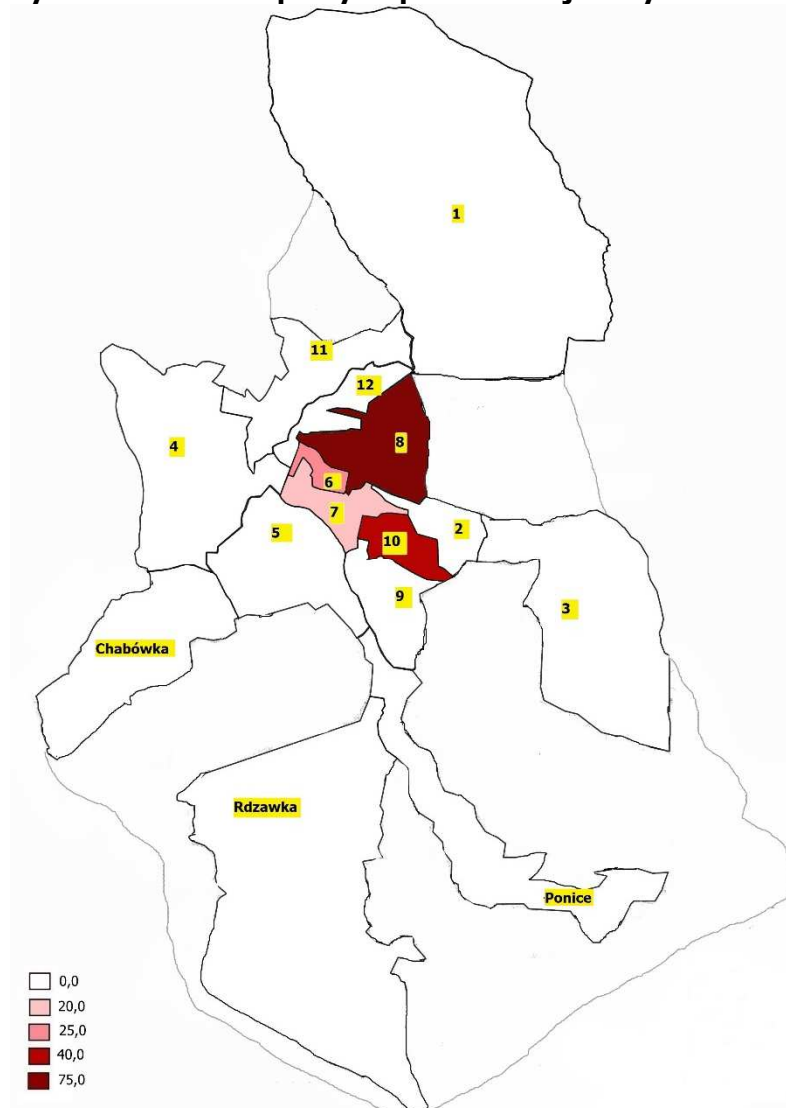
Wykres 24. Dostępność infrastruktury komunalnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Rabce-Zdroju

Czynniki przestrzenne są również reprezentowane przez plany miejscowego zagospodarowania, które ustalają przeznaczenie gruntów w gminie, określają sposób ich zagospodarowania i zabudowy. Stanowią informację dla mieszkańców i potencjalnych inwestorów o przeznaczeniu konkretnych terenów w gminie. W 2014 roku 11 okręgów nie posiadało planów miejscowych, mianowicie: Zaryte, Poniatowskiego, Rejon Słonego, Rejon Rynku, Zakopiańska – Podhalańska, Nowy Świat i Traczykówka, Krakowska – Sądecka, Kasprowicza – Sądecka oraz sołectwa: Chabówka, Ponice i Rdzawka.

Rysunek 9. Procent pokrycia planami miejscowymi w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Rabce-Zdroju

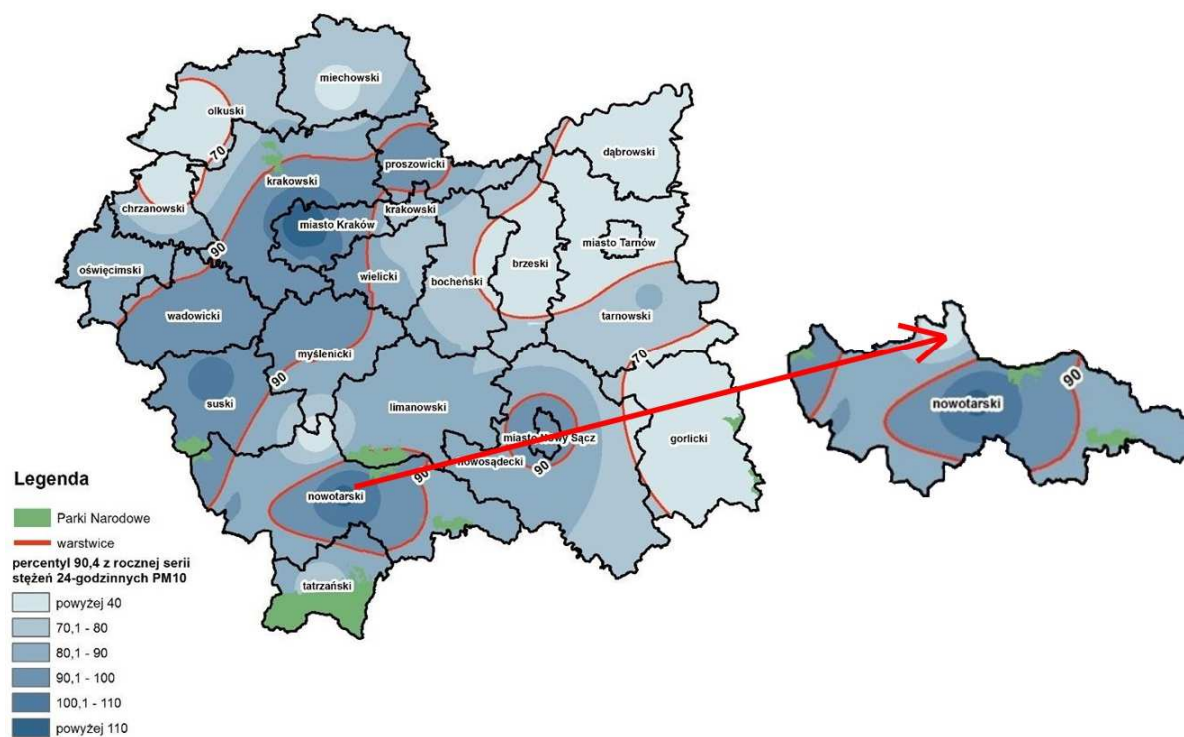
4.2.3 Czynniki techniczno-środowiskowe

Kolejną badaną grupą czynników, o której mowa w *Wytycznych* Ministerstwa są czynniki związane ze stanem technicznym zabudowy znajdującej się na terenie gminy oraz ze standardami środowiska, w tym gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. W dalszej analizie wykorzystano dwa wskaźniki z tego zakresu:

- poziom zanieczyszczenia pyłami z palenisk domowych;
- liczba zabytków wpisana do gminnego rejestru zabytków na 1 km².

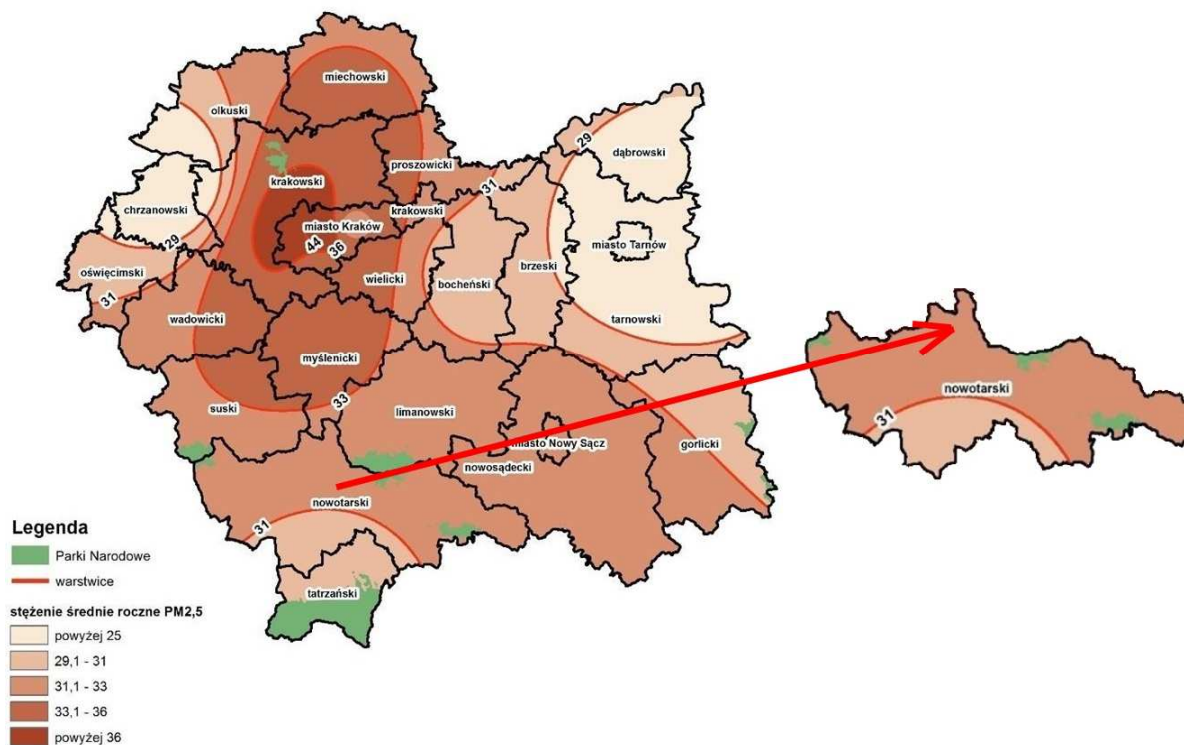
Do diagnozy wykorzystano analizę treści raportu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie pod tytułem *Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku*. Wskazuje on na przekroczenie emisji PM₁₀ oraz PM_{2,5} (emisja pyłu zawieszonego o najdrobniejszych frakcjach mogących łatwo przedostać się do dróg oddechowych) z palenisk lokalnych.

Rysunek 10. Stężenie pyłu zawieszonego PM10 – kryterium ochrony zdrowia

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie

Rysunek 11. Stężenie pyłu zawieszonego PM2,5 – kryterium ochrony zdrowia

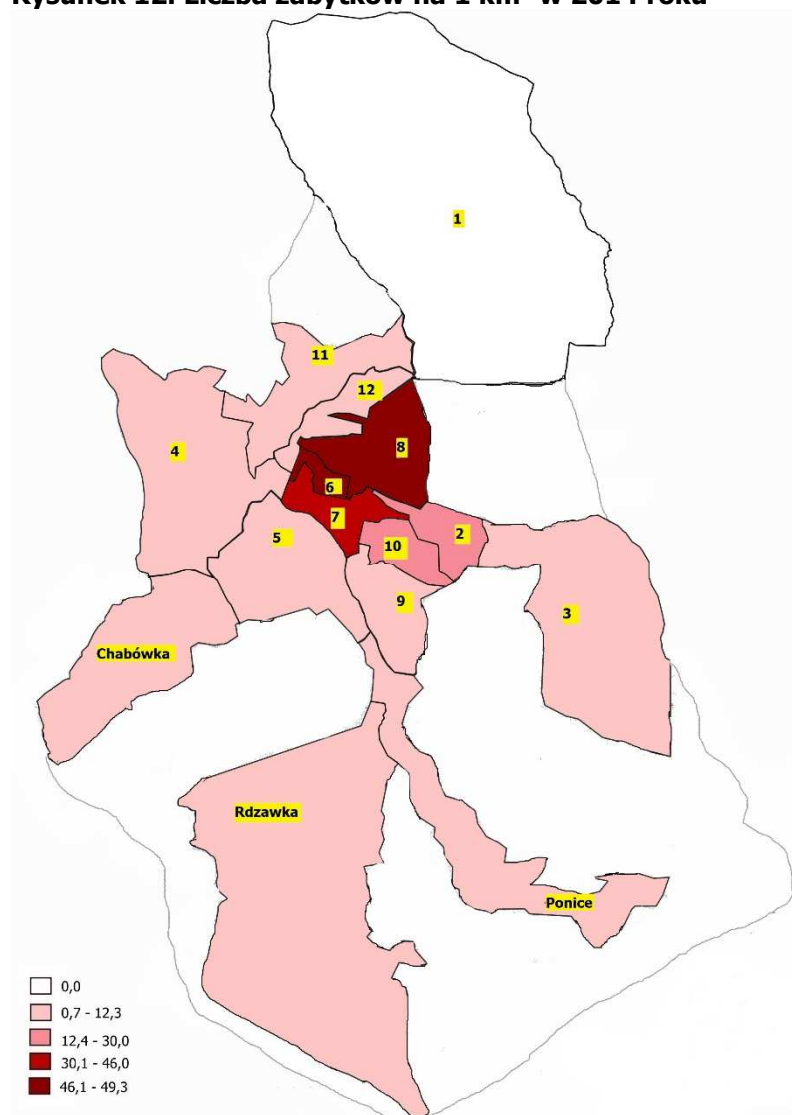

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie

Mieszkańcy całej gminy Rabka-Zdrój są równomiernie narażeni na emisję pyłów zawieszonych PM_{2.5}. Natomiast w przypadku emisji pyłów zawieszonych PM₁₀ w nieznaczenie gorszej sytuacji są mieszkańcy sołectw: Ponice, Chabówka i Rdzawka oraz Rejonu Słonego. Wysokie stężenie pyłów zawieszonych ma wpływ na zachorowalność mieszkańców na choroby układu oddechowego, alergie oraz choroby nowotworowe. Częstsze zapadanie na choroby układu oddechowego wiąże się z większą liczbą porad udzielanych przez lekarzy oraz istotnym zagrożeniem dla życia i zdrowia mieszkańców.

Ostatnim wskaźnikiem z zakresu czynników techniczno-środowiskowych jest liczba zabytków na 1 km². W 2014 roku najwięcej zabytków ujętych w gminnej ewidencji było w okęgach: Dworzec Bus i szpital oraz ul. Orkana. Obiekty te – często o funkcjach mieszkaniowych - są bardzo często w złym stanie technicznym, co przekłada się na obraz stanu zasobu mieszkaniowego na obszarze tych części gminy.

Rysunek 12. Liczba zabytków na 1 km² w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Rabce-Zdroju

Tabela 7. Wskaźnik z zakresu zjawisk techniczno-środowiskowych

Okręgi	Zjawiska gospodarcze	Zjawiska przestrzenne			Zjawiska techniczne
	Liczba przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na 1 tys. ludności	Dostępność infrastruktury komunalnej - wodociągi (%)	Dostępność infrastruktury komunalnej - kanalizacja (%)	Procent pokrycia planami miejscowymi (%)	Liczba zabytków wpisana do gminnej ewidencji zabytków
	2014	2014	2014	2014	2014
Zaryte	45,7	15,0	5,0	0,0	0,0
Poniatowskiego	194,0	40,0	75,0	0,0	25,0
Rejon Słonego	20,5	0,0	80,0	0,0	2,5
Rejon Rynku	208,7	60,0	60,0	0,0	8,5
Rejon Zakopiańska-Podhalańska	102,0	40,0	60,0	0,0	4,6
Rejon ul. Orkana	34,6	95,0	95,0	25,0	47,4
Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy	10,5	90,0	80,0	20,0	40,0
Rejon dworca BUS i szpitala	103,0	80,0	85,0	75,0	49,3
Nowy Świat i Traczykówka	133,1	40,0	80,0	0,0	5,2
Rejon Kina	41,9	60,0	60,0	40,0	28,8
Krakowska-Sądecka	262,9	45,0	30,0	0,0	5,8
Kasprowicza-Sądecka	19,9	70,0	70,0	0,0	10,8
Sołectwo Chabówka	49,2	5,0	0,0	0,0	10,3
Sołectwo Ponice	41,2	0,0	5,0	0,0	0,8
Sołectwo Rdzawka	43,9	0,0	5,0	0,0	0,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Rabce-Zdroju

4.3 Wybór obszarów zdegradowanych wraz z uzasadnieniem

Ostatnim etapem diagnozy jest wskazanie obszarów zdegradowanych, które po pierwsze wykazują kumulację negatywnych zjawisk społecznych oraz dodatkowo w pozostałych analizowanych zjawiskach wykazują nagromadzenie negatywnych cech.

Na podstawie uzyskanego wskaźnika sum standaryzowanych dla zakresu **społecznego**, jako obszary o szczególnej koncentracji problemów w tym obszarze można wytypować następujące okręgi: **Poniatowskiego, Osiedle Orkana i Park Zdrojowego, Rynek, ul. Orkana, Krakowska – Sądecka, Dworzec BUS i szpital, Zakopiańska–Podhalańska oraz sołectw: Chabówka, Rdzawka i Ponice**. W wymienionych okręgach na uwagę zasługiwały problemy związane z ogólnym korzystaniem ze środków pomocy społecznej oraz z powodu ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby i niepełnosprawności. Również bezpieczeństwo było na niezadawalającym poziomie. Niepokojąca jest również kwestia związana z niekorzystnymi zmianami demograficznymi, a w szczególności udziału osób starszych.

Tabela 8. Wartości wskaźnika sum standaryzowanych dla zjawisk społecznych

Okręgi	Zjawiska społeczne	Zjawiska techniczno-środowiskowe
Poniatowskiego	57,59	2,57
Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy	56,66	2,76
Rejon Rynku	56,48	2,12
Rejon ul. Orkana	55,69	2,53
Krakowska-Sądecka	51,97	2,33
Rejon dworca BUS i szpitala	48,03	1,90
Rejon Zakopiańska-Podhalańska	37,34	2,68
Sołectwo Chabówka	35,47	4,00
Sołectwo Rdzawka	35,01	3,83
Sołectwo Ponice	33,36	3,84
Zaryte	28,26	3,65
Rejon Kina	18,71	2,66
Nowy Świat i Traczykówka	18,56	2,36
Kasprowicza-Sądecka	14,21	2,71
Rejon Słonego	9,42	3,17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Opierając się na tak przeprowadzonym postępowaniu badawczym możliwe było wyznaczenie sześciu jednostek urbanistycznych, które charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego w pierwszej kolejności w oparciu o czynniki społeczne, a następnie pozostałe.

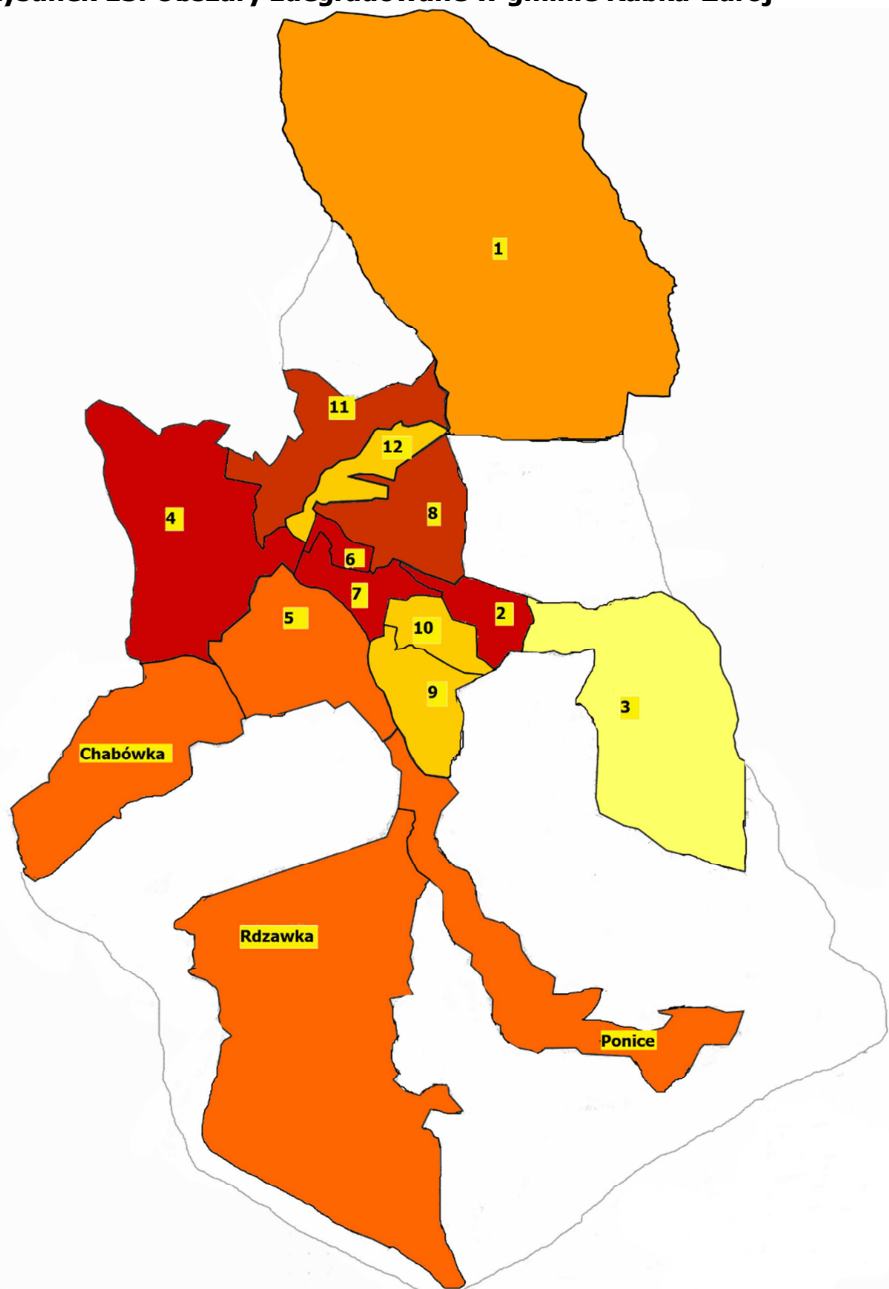
Tabela 9. Wartości wskaźnika degradacji

Jednostka urbanistyczna	Wskaźnik degradacji
Poniatowskiego	61,24
Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy	60,31
Rejon Rynku	60,13
Rejon ul. Orkana	59,34
Krakowska-Sądecka	55,62

Rejon dworca BUS i szpitala	51,68
Rejon Zakopiańska-Podhalańska	40,99
Sołectwo Chabówka	39,12
Sołectwo Rdzawka	38,66
Sołectwo Ponice	37,01
Zaryte	31,91
Rejon Kina	22,36
Nowy Świat i Traczykówka	22,21
Kasprowicza-Sądecka	17,86
Rejon Słonego	13,07

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Rysunek 13. Obszary zdegradowane w gminie Rabka-Zdrój

Źródło: Opracowanie własne

5 WSKAZANIE OBSZARU REWITALIZACJI WRAZ Z UZASADNIENIEM

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy oraz badań ilościowych i jakościowych obecnej sytuacji w gminie Rabka-Zdrój, a także **oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności wyrażone podczas warsztatów rewitalizacyjnych**, doprowadziły do **wyodrębnienia obszaru rewitalizacji na terenie gminy**, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów.

Badania ilościowe obejmowały:

- badania metodą CAWI mieszkańców dotyczącą jakości życia w gminie Rabka-Zdrój (liczba wypełnionych ankiet: 292 ankiety, czas badania: 2015.11.26 – 2016.02.15);
- badania metodą CAWI liderów lokalnych dot. problemów i potencjałów w okolicy miejsca zamieszkania w gminie Rabka-Zdrój (liczba wypełnionych ankiet: 23 ankiet, czas badania: 2016.01.11 – 2016.02.15). Do wyrażenia swoich opinii w badaniach zaproszono osoby mieszkające lub pracujące na obszarze gminy Rabka-Zdrój, pełniące w różnych organizacjach i instytucjach zlokalizowanych na terenie gminy znaczące funkcje.

Badania ilościowe przeprowadzono z wykorzystaniem techniki zogniskowanych wywiadów grupowych. Na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji przeprowadzono 1 wywiad grupowy, w którym uczestniczyło łącznie 5 osób - członkowie organizacji pozarządowych, pracownik socjalny, urzędnicy. Szeroki udział mieszkańców na każdym etapie wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji gwarantuje, że wybrane obszary są odpowiedzią na rzeczywiste zapotrzebowanie mieszkańców gminy Rabka-Zdrój. Trafne dopasowanie do dostrzeganych i wskazywanych przez mieszkańców problemów pozwoli na podjęcie działań naprawczych, które dadzą oczekiwane przez społeczeństwo efekty.

Wyznaczono obszar rewitalizacji o **łącznej powierzchni 64,5 ha** (tj. **0,93%** powierzchni gminy), **zamieszkały przez 2 486 osób** (tj. **14,27%** populacji gminy Rabka-Zdrój). Składa się on z **4 podobszarów**:

- podobszar 1. Rabka-Zdrój - Centrum;
- podobszar 2. Chabówka – stacja kolejowa;
- podobszar 3. Ponice – szkoła;
- podobszar 3. Rdzawka – szkoła.

5.1 Podobszar 1: Rabka-Zdrój - Centrum

Obszar rewitalizowany Rabka – Centrum tworzy zwartą obejmującą historyczne centrum Rabki oraz najnowsze osiedla wraz z przyległymi terenami i leży na fragmentach 5 obszarów zdegradowanych opisanych w rozdziale 4 (tj. Poniatowskiego [obszar zdegradowany nr 2], Rejon Zakopiańska-Podhalańska [5], Rejon ul. Orkana [6], Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy [7], Rejon dworca BUS i szpitala [8]. Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

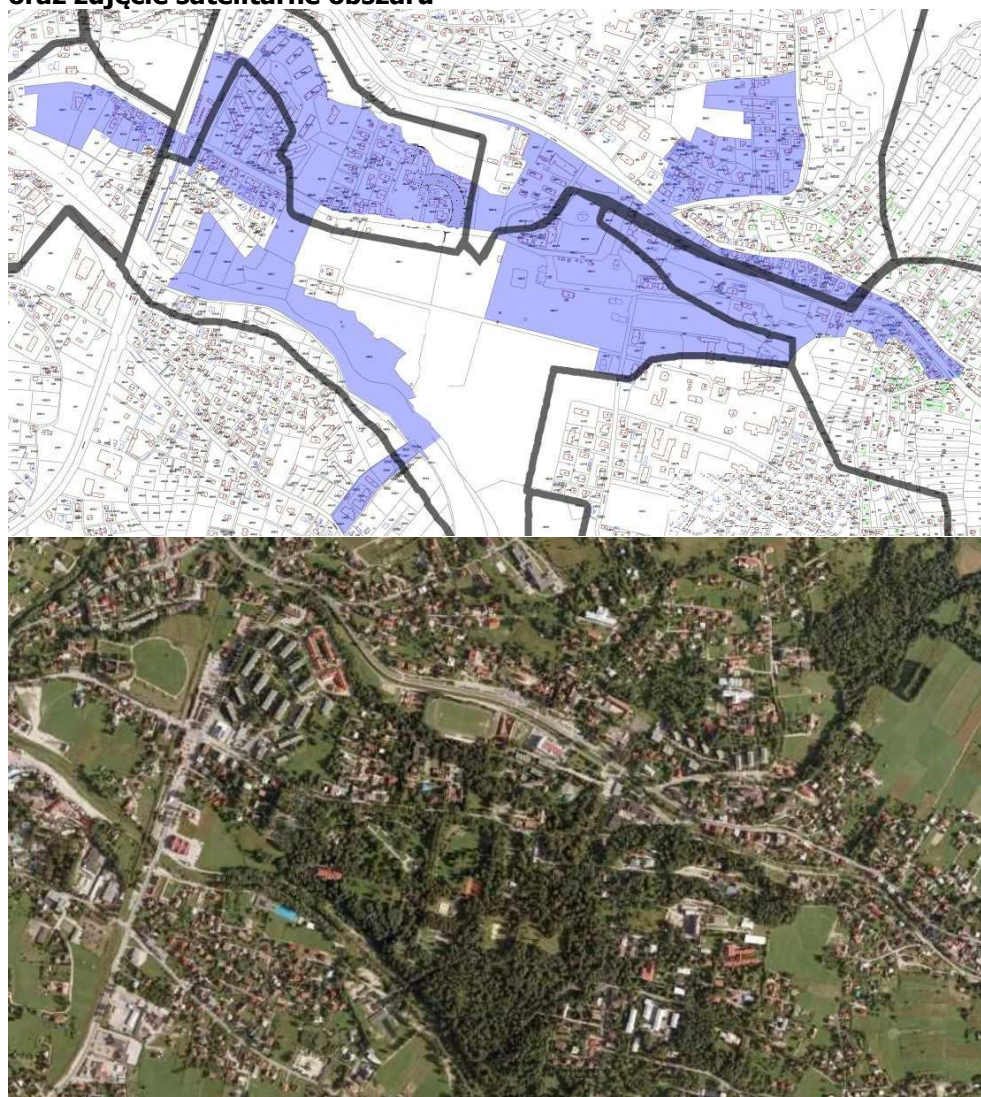
Tabela 10. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Rabka-Zdrój - Centrum

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	1. Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej, w tym znacząca liczba z powodu ubóstwa. 2. Duże bezrobocie. 3. Niekorzystny wskaźnik obciążenia demograficzna i duża liczba osób starszych (szczególnie w rejonie osiedla Słoneczna) 4. Duża liczba osób z niepełnosprawnościami i chorujących potrzebujących wsparcia. 5. Relatywnie często występujące zjawiska przemocy domowej. 6. Zauważalny problem alkoholizmu. 7. Duże liczba przestępstw w tym w szczególności kradzieży, bójki i pobicia. 8. Znaczna liczba zdarzeń komunikacyjnych (wypadki, kolizje). 9. Duża liczba interwencji Straży Miejskiej. 10. Największa liczba oczekujących na mieszkania socjalne. 11. Brak miejsc integracji mieszkańców 12. Niewystarczająca oferta społeczno-kulturalnej dla młodzieży, dorosłych, mieszkańców i przyjezdnych.	1. Duża aktywność mieszkańców. 2. Aktywna i chętna do udziału w różnych przedsięwzięciach społecznych młodzież. 3. Dobre warunki do rozwoju przemysłu czasu wolnego. 4. Tradycja uzdrowiska i baza lecznictwa uzdrowiskowego. 5. Liczne organizacje zajmujące się propagowaniem kultury, w tym kultury regionu.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	1. Duże zanieczyszczenie powietrza. 2. Duże natężenie ruchu kołowego i brak polityki parkingowej. 3. Infrastruktura instytucji kultury w złym stanie technicznym (np. Teatr Rabcio). 4. Brak infrastruktury kulturalnej np. wielofunkcyjnej Sali wystawienniczej. 5. Duża liczba zabytków, szczególnie budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym. 6. Zły stan budynków komunalnych. 7. Małe zasoby mieszkaniowe szczególnie lokali socjalnych. 8. Chaos i bałagan przestrzenny. 9. Duża liczba pustostanów w części z nieuregulowanymi stanami własności.	1. Potencjał uzdrowiskowy. 2. Duża liczba terenów zielonych i rekreacyjnych. 3. Istnieją tereny zielone nadające się do zagospodarowania pod funkcje związane z aktywnym wypoczynkiem (tereny wzdłuż Poniczanki).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie podobszar **Rabka - Centrum** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na 5 obszarach zdegradowanych: **Poniatowskiego [2], Rejon Zakopiańska-Podhalańska [5], Rejon ul. Orkana [6], Rejon Osiedla Orkana i Park Zdrojowy [7], Rejon dworca BUS i szpitala [8]**, na których się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na wszystkie wyżej wymienione obszary zdegradowane.

Rysunek 14. Podobszar rewitalizacji *Rabka - Centrum* z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru

Źródło: Urząd Miejski w Rabce-Zdroju oraz geoportal.gov.pl

Położenie podobszaru: Orkana, Brzozowa, Pocztowa, Róztoki, Podhalańska, Marii Curie Skłodowskiej, Chopina, Aleja Tysiąclecia, Poniatowskiego, Słoneczna, Jana Pawła II, Słowackiego;

Powierzchnia podobszaru: 53,6 ha;

Ludność podobszaru: 2 390 osób;

Opis podobszaru: obszar obejmuje najstarszą część Rabki-Zdrój (rejon pierwszego kościoła), a także obecne centrum, z rejonem targowiska, dworca kolejowego i trzema największymi rabczańskimi osiedłami mieszkaniowymi (Orkana, Słoneczna, Chopina).

Obszar charakteryzuje się niejednorodną zabudową, w dolnej części obszaru (rejon kościoła i targowiska) duża powierzchnia terenu niezagospodarowana. Część obszaru o charakterze komunikacyjno-handlowym (rejon zrewitalizowanego dworca PKP oraz parkingu wraz z obiektami handlowo-usługowymi przy ul. Piłsudskiego tzw. Manhattan). W rejonie tym występują bardzo duże rezerwy terenu pod działalność usługową.

Inna część obszaru wskazanego jako obszar rewitalizowany to trzy, największe rabczańskie osiedla. Na osiedlu Orkana – 13 bloków pochodzących z lat 70. i 80. ubiegłego wieku (w stanie technicznym dobrym), na osiedlu Słoneczna 10 bloków z lat 60. ubiegłego wieku (w stanie technicznym dobrym), na osiedlu Chopina 6 bloków i budynków wielorodzinnych należących do

zasobu komunalnego, w stanie technicznym dobrym. W większości zasobu mieszkaniowego konieczna jest wymiana źródeł ciepła z uwagi na generowanie niskiej emisji szkodliwej zarówno dla mieszkańców Rabki-Zdroju, jak i obniżającej konkurencyjność uzdrowiska. Konieczne jest też podjęcie działań związanych z poprawą zagospodarowania tych terenów, a także uzupełnienie brakujących funkcji społecznych. Szczególnie pilne są działania na os. Słonecznym, gdzie występują duże zaniedbania w otoczeniu bloków, a także brak jakichkolwiek miejsc spotkań, szczególnie dla ludzi starszych co jest szczególnie ważne, jako że jest to osiedle z dużą liczbą seniorów - osiedle powstało 6 dekad temu i znaczna część mieszkańców wtedy wprowadzała się do bloków jako ludzie młodzi.

Z kolei rejon ulic Orkana, Parkowa, Nowy Świat to obszar o znaczącym nagromadzeniu obiektów zabytkowych o funkcjach mieszkaniowych (w części wpisanych do gminnej ewidencji zabytków). Budownictwo nawiązuje stylem do typowego drewnianego budownictwa uzdrowskiego. Część obiektów stanowi zasób komunalny. Stan obiektów w dużej części zły, wymagający pilnych działań rewitalizacyjnych – zarówno w części technicznej, jak i w odniesieniu do tkanki społecznej.

Funkcja handlowo-usługowo-mieszkaniowa, a w części także tranzytowa (ul. Piłsudskiego) sprawia, iż jest to obszar o dużej presji komunikacyjnej. Problemem jest także niska emisja z budynków komunalnych. Ogromnym problemem tego obszaru – psującym wizerunek centrum są liczne pustostany (w rejonie ulicy Orkana) oraz budynki popadające w coraz większą ruinę.

Jednocześnie jest to obszar na którym skupiają się ważniejsze funkcje związane z funkcją uzdrowską Rabki-Zdrój (w tym siedzibą Uzdrowiska Rabka S.A., zakładu przyrodoleczniczego, a także części Parku Zdrojowego).

5.2 Podobszar2: Chabówka – stacja kolejowa

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 11. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Chabówka

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	1. Ubożenie społeczeństwa. 2. Znacząca liczba interwencji Straży Miejskiej. 3. Incydentalne problemy z utrzymaniem porządku i czystości. 4. Niedostateczna oferta sportowo-rekreacyjna dla mieszkańców. 5. Niewystarczająca infrastruktura sportowo-rekreacyjna przy szkole. 6. Niewystarczająca dostępność miejsc przedszkolnych. 7. Brak warunków lokalowych w szkole dla rozwoju nowoczesnych form edukacji. 8. Brak poczucia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży na terenie szkoły, spowodowany ruchem samochodów wymuszonym koniecznością dojazdu do sąsiednich działek. 9. Brak infrastruktury rekreacyjnej dla najmłodszych dzieci (brak placu zabaw).	1. Duża aktywność mieszkańców w organizacjach pozarządowych. 2. Otwarta i gościnna społeczność lokalna. 3. Relatywnie duża liczba młodych rodzin.
Pozostałe (w tym gospodarcze,	1. Brak dostępu do infrastruktury komunalnej – sieci kanalizacyjnej.	1. Bardzo prężnie działający Skansen Taboru Kolejowego.

środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	2. Duża liczba starszych budynków. 3. Brak oferty noclegowo-gastronomicznej. 4. Brak sieci gazowej na terenie miejscowości.	2. Wysokie walory krajobrazowo-turystyczne. 3. Położenie na szlaku komunikacyjnym.
--	---	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie podobzdar **Chabówka – stacja kolejowa** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **sołectwo Chabówka**, na którym się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 15. Podobzdar rewitalizacji Chabówka – stacja kolejowa z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru

Źródło: Urząd Miejski w Rabce-Zdroju oraz geoportal.gov.pl

Położenie podobzdar: obszar obejmuje działki nr 249,247, 246, 234, 233, 232, 231, 23, 229, 228, 227, 226, 225, 224, 223, 222, 698/8, 698/9, 698/10, 698/11, 698/12, 698/13, 698/15, 716, 717, 219, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218/1, 218/2, 211 w sołectwie Chabówka;

Powierzchnia podobzdar: 7,55 ha;

Ludność podobzdar: 65 osób;

Opis podobzdar: obszar swym zasięgiem obejmuje tereny należące do PKP wraz z budynkiem dworcowym. Obszar ten niegdyś tętniący życiem, obecnie zamiera. Ruch pociągów został znacząco ograniczony, stacja utraciła swoje funkcje, a obiekt dworcowy – wyłączony z użytkowania – popada w ruinę.

Pozostały obszar to w przeważającej części obiekty handlowe i gastronomiczne oraz mieszkalne. W wyznaczonym obszarze znajduje się także zespół szkół oraz przedszkole – pełniące ważne społecznie funkcje dla mieszkańców Chabówki, a także z samej Rabki-Zdrój.

5.3 Podobzdar 3: Ponice – szkoła

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 12. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Ponice

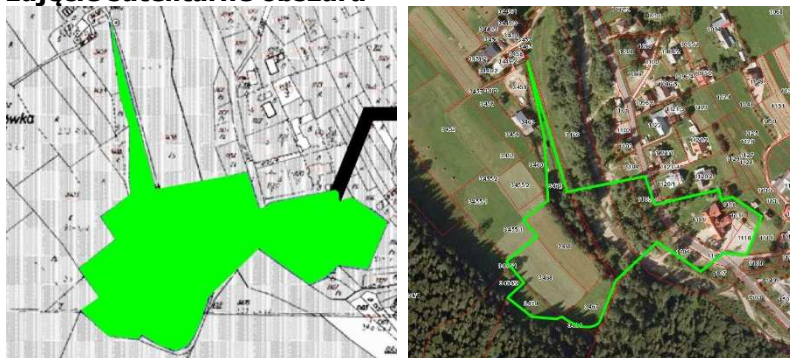
Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	1. Duża liczba mieszkańców korzystająca ze wsparcia pomocy społecznej, w tym m.in. z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-	1. Relatywnie duża liczba młodych rodzin.

	wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz pozostawania bez pracy. 2. Duża liczba osób korzystająca ze wsparcia pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa oraz wielodzietności. 3. Występują osoby z niepełnosprawnościami potrzebujące wsparcia. 4. Niewystarczająca infrastruktura sportowo-rekreacyjna przy szkole. 5. Słaba dostępność do infrastruktury opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci najmłodszych (dostęp do usług przedszkolnych jedynie w godzinach popołudniowych). 6. Niska aktywność mieszkańców mieszona liczbą NGO na 100 mieszkańców. 7. Brak warunków lokalowych w szkole dla rozwoju nowoczesnych form edukacji. 8. Brak infrastruktury rekreacyjnej dla najmłodszych dzieci (brak placu zabaw).	
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	1. Niski wskaźnik przedsiębiorczości. 2. Zły stan infrastruktury technicznej, konieczna poprawa jakości wody oraz prowadzenie dalszych inwestycji w wodociągi i kanalizację. 3. Brak sieci gazowej na terenie części miejscowości.	1. Dostępna infrastruktura sportowo-rekreacyjna. 2. Rozwijająca się baza agroturystyczna. 3. Duży potencjał rozwoju produktu turystycznego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie podobszar **Ponice – szkoła** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **sołectwo Ponice**, na którym się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 16. Podobszar rewitalizacji Ponice – szkoła z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru

Źródło: Urząd Miejski w Rabce-Zdroju oraz geoportal.gov.pl

Położenie podobszaru: obszar obejmuje działki nr 1116, 1117, 1118, 1119, 1106, 3467, 3468, 3461, 3470, 3462, 3464, 3466, 3157, 1105, 1106, 1108 w sołectwie Ponice;

Powierzchnia podobszaru: 1,84 ha;

Ludność podobszaru: 0 osób;

Opis podobszaru: obszar obejmuje ścisłe centrum miejscowości wraz z budynkiem Zespołu Szkół. Obiekt, pochodzący z roku 1912, wielokrotnie modernizowany i rozbudowywany (w tym w największym zakresie w połowie lat 50. ubiegłego wieku). Obecnie obiekt poddany

termomodernizacji (wymieniona stolarka okienna i pokrycie dachowe, budynek docieplony), wewnątrz wyremontowane sanitariaty i odnowiono sale lekcyjne. W budynku działa szkoła podstawowa i gimnazjum oraz punkt przedszkolny. Przy budynku także asfaltowe boisko, plac zabaw dla dzieci i ścianka wspinaczkowa, a także drewniana altana z estradą.

Szkoła stanowi najważniejszy punkt skupiający życie lokalnej wspólnoty, jest też miejscem gdzie poza działalnością edukacyjną prowadzonych jest szereg działań, których odbiorcami są mieszkańcy Ponik, w tym m.in. festyny, dożynki, imprezy rekreacyjne.

Obszar wskazany do rewitalizacji kończy tzw. strefa rekreacji z boiskiem trawiastym, boiskiem do koszykówki, dwoma altanami i elementami małej architektury. Jest to ważne miejsce spędzania wolnego czasu i rekreacji dla mieszkańców Ponik. Problemem jest brak dojazdu do tego miejsca oraz utrudnione dojście do niego (brak mostu, brak utwardzonej drogi/chodnika).

5.4 Podobszar 4: Rdzawka – szkoła

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

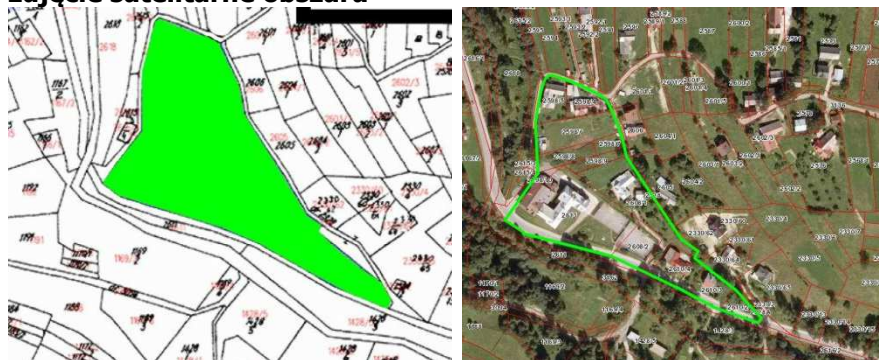
Tabela 13. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Rdzawka

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	1. Relatywnie duża liczba osób korzystająca ze wsparcia z powodu ubóstwa. 2. Niewystarczające poczucie bezpieczeństwa u mieszkańców spowodowane zdarzającymi się incydentami wymagającymi interwencji służb porządkowych. 3. Niedostateczna oferta sportowo-rekreacyjna dla mieszkańców. 4. Słaba dostępność do infrastruktury opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci najmłodszych (dostęp do usług przedszkolnych jedynie w godzinach popołudniowych). 5. Brak warunków lokalowych w szkole dla rozwoju nowoczesnych form edukacji. 6. Brak poczucia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży na terenie szkoły (teren szkoły nieogrodzony). 7. Brak infrastruktury rekreacyjnej dla najmłodszych dzieci (brak placu zabaw).	1. Relatywnie duża liczba młodych rodzin. 2. Działające organizacje pozarządowe i kulturalno-artystyczne.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	1. Niski wskaźnik przedsiębiorczości. 2. Słaby dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej. 3. Duże zanieczyszczenie środowiska. 4. Brak ogólnodostępnych terenów przeznaczonych do wypoczynku typu park, rynek. 5. Brak sieci gazowej na terenie miejscowości.	1. Atrakcyjne położenie. 2. Dobre skomunikowanie (Zakopianka) 3. Około 50 domów w starej zabudowie drewnianej z końca XIX i pierwszej połowy XX wieku w stylu podhalańskim, z czego 7 obiektów (6 domów i 1 stajnia) jest objęte ochroną konserwatorską.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie podobszar **Rdzawka – szkoła** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **sołectwo Rdzawka**, na którym się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 17. Podobszar rewitalizacji *Rdzawka – szkoła* z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru

Źródło: Urząd Miejski w Rabce-Zdroju oraz geoportal.gov.pl

Położenie podobszaru: obszar obejmuje działki nr 2613, 2608/2, 2610/4, 2610/3, 2610/2, 2608/1, 2328, 2598/9, 2598/8, 2598/7, 2598/6, 2598/5, 2598/4, 2598/10 w sołectwie Rdzawka;

Powierzchnia podobszaru: 1,51 ha;

Ludność podobszaru: 31 osób;

Opis podobszaru: obszar położony na peryferiach sołectwa Rdzawka – jednak o dużym oddziaływaniu na teren całej miejscowości i ważny dla lokalnej wspólnoty. Najważniejszym obiektem na obszarze rewitalizacji jest budynek Zespołu Szkół. Obiekt, pochodzący z roku 1938 (stanął na miejscu wcześniejszej szkoły wybudowanej w roku 1912), rozbudowany po II wojnie światowej, a następnie wielokrotnie modernizowany. W latach 1996/98 do budynku szkoły dobudowano pełnowymiarową halę sportową. W roku 2005 obiekt został poddany termomodernizacji.

Obszar wskazany jako rewitalizowany obejmuje także boisko oraz sąsiednie działki zamieszkałe przez 31 osób.

Zarówno szkoła jak i obszar wokół niej stanowi najważniejszy punkt sołectwa i ma zasadnicze oddziaływania na pozostały obszar miejscowości.